

Rudat

LETNA KONFERENCA

Z DECENTRALIZACIJO SAMOUPRAVLJANJA PREVZEMAMO VSE VEČJE ODGOVORNOSTI

V nedeljo 28. februarja je bila v dvorani kulturnega doma redna skupščina rudniške sindikalne organizacije. Poleg delegatov so bili na skupščini Vlado Crešnik — predsednik okrajnega sindikalnega sveta, Jože Kovač — predsednik občinskega sindikalnega sveta, Mali Ludvik — predsednik skupščine občine Velenje ter predstavnik delavskega samoupravljanja in uprave rudnika. Po izvolitvi organov skupščine je poročal o delu sindikalne organizacije za obdobje od aprila 1963 do marca 1965, leta tovariš Ljuban Naraks — tehnični sekretar rudniškega odbora.

Navajamo izvlečke iz njegovega poročila.

V pretekli mandatni dobi so izvršni odbori pri vseh 10 sindikalnih podružnicah delali na podlagi sklepov in zaključkov zadnjih letnih skupščin ter na podlagi smernic rudniškega odbora. Povprečno so se sestajali enkrat mesečno na rednih sejah in na njih obravnavali proizvodne probleme, operativne in ostale

tem sindikalna organizacija v kolektivu že našla svoje mesto, ki ji ga nakazujejo ekonomski in družbeni odnosi. Zlasti pa je porastel nagel in poglobljen razvoj delavskega samoupravljanja. Če pri tem razčlenimo delo sindikalnih podružnic na rudniku, lahko zasledimo — in to so tudi pokazale predvsem nedavne letne skupščine — da je bilo vendarle

za hitrejšo in uspešnejšo uresničenje postavljenih gospodarskih nalog. Zato so članstvu stalno tolmačili, da zavise dobri uspehi gospodarjenja in dobri finančni uspehi posameznih ekonomskih enot, kot tudi celotnega rudnika, neposredno vseh zaposlenih.

Pri realizaciji takšnih nalog je bilo nujno, da so sindikalne podružnice menjale sistem in metode dela in se pri delu prilagodile organizacijskim spremembam, ki so nastale v delovni organizaciji.

Zbori kolektiva, kot neposredna oblika upravljanja, služijo izvršnim odborom, da preko njih seznanijo člane o vseh važnih odločitvah, ki se nanašajo na nadaljnji razvoj gospodarske moči rudnika. Pred sprejemom aktov, nanašajočih se na ekonomsko-proizvodne in družbene odnose, so pri dokončni formulaciji sodelovali pretežno vsi člani delovnega kolektiva. Sindikalna organizacija pa je poskrbela, da so samoupravni organi upoštevali njihove dobre pripombe in sugestije. Tako smo v preteklem obdobju na zborih kolektiva obravnavali poročila o delu organov upravljanja, dosežkih poslovanja in razvojne poti delovne organizacije, predloge za nekatere normativne akte, teze in predloge družbenega plana ter poročilo o razvoju in delu občine.

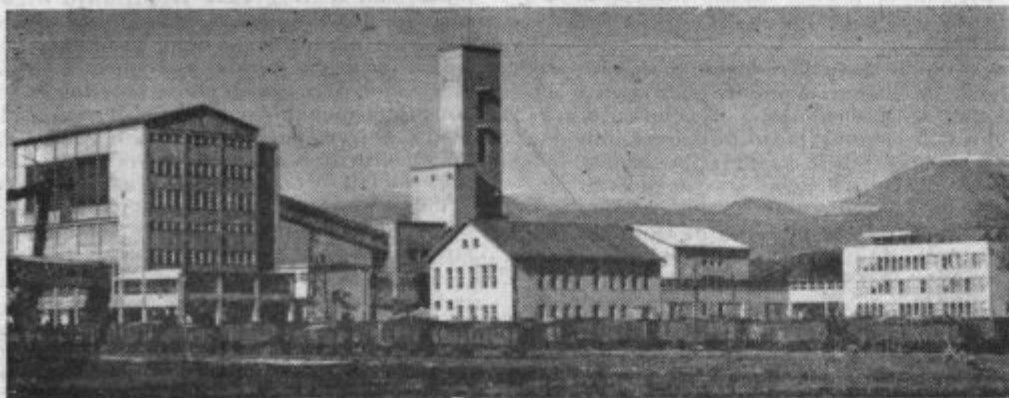
Povprečna udeležba članov na zborih kolektiva se je gibala od 73 do 81 odstotkov. Najslabša pa je udeležba na zborih splošne uprave, saj je le redkokdaj, da bi se zbora udeležilo več kot 45 odstotkov članov te delovne enote.

Rudniški odbor se je sestajal na rednih in razširjenih sejah in razvijal svoje delo na podlagi sklepov zadnje skupščine, ki je bila 31. marca 1965. leta.

Podal bom kratek pregled dela rudniškega odbora sindikata in obravnavane tematike na njegovih sejah.

Sproti je rudniški odbor obravnaval organizacijska vprašanja, kot so: delo izvršnih odborov sindikalnih podružnic, kadrovanje, izobraževanje članov sindikata, pregled predlogov članov, podanih na zborih kolektiva.

(nadaljevanje na 2. strani)

pláne, poslovanje ekonomskih in obračunskih enot. Organizirali so zbere kolektiva in sestanke s članstvom. Upravičencem so razdeljevali samopomoč iz zato formiranega sklada. Reševali so organizacijska in kadrovska vprašanja. Reševali medsebojne odnose in vprašanja, ki zadevajo skrb za delovnega človeka, varnost pri delu, izostankov z dela itd. Razpravljali so o delu organov v delovnih enotah in o ostalih ekonomsko-proizvodnih problemih, ki so več ali manj značilni za uspešnost dela posamezne ekonomske enote.

Ker so v zadnjem času postali izvršni odbori samostojnejši in aktivnejši, je s

težišče njihovega dela usmerjeno na odločnejše reševanje problemov proizvodnje, produktivnosti in rentabilnosti poslovanja. Prav tako tudi razvijanju delavskega samoupravljanja, izpolnitvi sistema delitve dohodka, uvajanju predpisov in ternih samoupravnih in normativnih aktov ter odpravljanju tistih nepravilnosti, ki se vsak dan pojavijo v proizvodnji.

Določen napredek so izvršni odbori naredili tudi v tem, da so samostojnejše, kot v preteklosti, poiskali takšne oblike dela, preko katerih so lahko aktivirali in politično mobilizirali vse proizvajalce

LETNA KONFERENCA

(nadaljevanje s 1. strani)

— Perspektivni razvoj Saleške doline in Rudnika lignita je bil obravnavan skupaj z RK ZKS in ZMS. Pri tem so bile nakazane naloge in vloga vseh subjektivnih sil v kolektivu, ki jih bodo imeli pri realizaciji perspektivnega razvoja.

— Problematiki izostankov z dela zaradi boleznih in nezgod je bilo posvečenih več obravnav. V ta namen so bile izdelane analize, ki so služile izvršnim odborom, da so v podružnicah pristopili h konkretnemu zmanjševanju števila nezgod.

— Rudniški odbor je večkrat razpravljal o uvedbi skrajšanega delovnega časa. Zahteva rudniškega odbora je bila, da v najkrajšem času ukrenemo vse potrebno, bi zagotovili prehod na 42-urni delovni teden pod naslednjimi pogoji:

a) višina osebnih dohodkov mora biti enako dosegljiva kot pri 8-urnem delavniku;

b) zagotovljena mora biti možnost nadaljnjega formiranja skladov delovne organizacije, ki bodo potrebni za nadaljnja vlaganja v kapitalno izgradnjo in družbeni standard.

— Nadaljnji utrditvi decentralizacije samoupravljanja je rudniški odbor v pretekli mandatni dobi posvečal veliko skrb. S pregledom dela samoupravnih organov v delovnih epotah so bile postavljene pred izvršne odbore sindikalnih podružnic konkretne naloge, zlasti v tem pogledu, da bi utrdili politično kot organizacijsko-finančno obračunske enote in jim zagotovili v okviru ekonomskih enot čim večjo samostojnost.

— Na predpripravah in na sprejetju statuta delovne organizacije je rudniški odbor sindikata angažiral vse člane kolektiva. Zbori kolektiva, kjer se je obravnavalo dokončni predlog statuta, so pokazali, da članom kolektiva ni bilo vseeno kakšen bo statut v dokončni obliki. Naš statut je dejansko izraz volje in želje celotnega kolektiva. Že samo dejstvo, da je na zborih kjer se je obravnavalo statut, sodelovalo 81 odstotkov članov, kaže na to, da je bil med kolektivom velik interes in da je kolektiv pravilno razumel pomen in važnost tega samoupravnega akta.

— Predlog družbenega plana za leti 1964 in 1965 je rudniški odbor obravnaval na razširjeni seji. Pred sprejetjem so o postavkah družbenega plana razpravljali na zborih kolektiva vsi člani.

— Rudniški odbor sindikata je skupaj z RK ZKS in ZMS razpravljali tudi teze sedemletnega perspektivnega plana rudnika.

— Ker je bila 1964. leta ogrožena realizacija proizvodnega plana zaradi pomanjkanja delavcev, je rudniški odbor posebej temeljito obravnaval problem zaposlovanja nove delovne sile in zavzel določena stališča, da bi se ublažila nastava situacije. Predvsem je bila postavljena naloga pred izvršne odbore sindikalnih podružnic, da so v delovnih enotah še nadalje posvetili veliko pozornost razvijanju notranjih odnosov, utrjevanju delovne discipline, iskanju notranjih rezerv in nadaljnji krepitvi sistema samoupravljanja.

— V zvezi z enostranskim razvijanjem kreditne pogodbe splošne gospodarske banke SRS za gradnjo energo-kemičnega kombinata, je rudniški odbor na skupni

seji z RK ZKS in ZMS, obravnavalo nastalo situacijo in zavzel določena stališča. Rudniški odbor je na željo članstva organiziral masovni sindikalni sestanek, na katerem so člani v celoti sprejeli stališča političnega aktiva in obsodili enostranski ukrep splošne gospodarske banke.

— Vsi organi sindikalne organizacije so se temeljito pripravili na volitve v delavske samoupravne organe. Ker po novem zakonu o volitvah delavskih svetov, ni več sindikalna organizacija predlagatelj kandidatne liste, pa je bila pri zadnjih volitvah njena dolžnost, da je spremljala priprave in izvedbo volitev. Zato je rudniški odbor apeliral na izvršne odbore, da so na kandidacijskih zborih napravili takšno politično vzdušje, da so lahko vsi člani neposredno in demokratično sodelovali pri izbiri kandidatov in, da so bili za kandidate postavljeni tisti člani kolektiva, ki znajo samostojno ocenjevati probleme naše delovne organizacije in interese celotne jugoslovanske skupnosti.

— Rudniški odbor sindikata je na seji obravnaval tudi problematiko potrebnih kadrov in štipendiranje ter še ostale probleme.

Nato je tovariš Naraks poročal še o nekaterih ostalih dejavnostih članov kolektiva, na katere je imela sindikalna organizacija svoj vpliv.

Referat o vlogi in nadaljnjih nalogah sindikata je podal tov. Tone Romih — predsednik rudniškega odbora.

Tovariš Romih je v uvodnem delu referata dejal, da so kvalitetne družbeno-ekonomske spremembe, tisti najvažnejši činitelj, ki je spreminjal dejavnost rudniške sindikalne organizacije in vanjo vnesel nove nagibe.

Danes, ko podajamo obračun našega dela in razčlenjujemo dosežene uspehe, ki smo jih dosegli pri vključevanju članov, sindikata v reševanju vsakodnevnih problemov proizvodnje, produktivnosti, delitve dohodka in nadaljevanje decentralizacije delavskega samoupravljanja, bomo lahko ugotovili, kako daleč smo se vključili v proces socialistične graditve in kolikšen je pri tem naš ustvarjalni delež.

Nato je govoril o doseženi stopnji prehoda na sistem samoupravljanja in o nalogah, ki nas čakajo. Z uvedbo internega obračuna ugotavljanja in delitve dohodka po ekonomskih in kasneje po obračunskih enotah, smo omogočili, da so delovni ljudje postali gospodarji proizvodnih sredstev in ustvarjenih dobrin. Dana jim je možnost, da sami neposredno odločajo o presežni vrednosti in gospodarski politiki podjetja.

Pri tem je nastalo vprašanje kako doseči čim večji čisti dohodek. Zato so obstojale samo dve osnovni možnosti: povečanje proizvodnje in zniževanje stroškov. Namreč, če povečamo proizvodnjo pri enaki udeležbi stroškov je jasno, da bo dosežen večji čisti dohodek in če pri tem uspemo povečati proizvodnjo ne da bi povečali tudi število zaposlenih, bo zaslužek posameznika precejšnji, ker bomo dvignili storilnost. Drugi važen činitelj za doseganje večjega čistega dohodka v ekonomskih enotah so proizvodni stroški. V proizvodnih stroških so zajete ogromne vsote denarja, ki ga lahko ekonomske in obračunske enote s smotrim delom prihranijo. Vse premalo se še zavedamo, da nam vsak prihranjen dinar pri stroških poslovanja povečuje doseženi

čisti dohodek ter s tem daje tudi možnost izplačevanja večjih osebnih dohodkov.

Ugotavljamo lahko, da smo kljub izredno težkemu ekonomskemu stanju zaradi plafoniranih cen premoga, na drugi strani pa ob stalnem naraščanju cen reprodukcijskega materiala in uslug, nenehno dvigali nivo doseženih osebnih dohodkov in ustvarjenih sredstev rudnika. Vse to lahko pripišemo popolni angažiranosti in intenzivnosti članov kolektiva pri realizaciji postavljenih družbenih planov.

Doseženi rezultati so bili glavni pogoj, da smo se smelo odločili za nadaljnjo decentralizacijo. Tej odločitvi je bila posvečena seja rudniškega odbora sindikata, na kateri je bil sprejet zaključek, da je potrebno z letom 1965 že preiti na obračun delitev in delitev dohodka po obračunskih enotah.

Sedaj se bo pojavljala pri mesečnih izplačilih po obračunskih enotah različna vrednost točke. Ta bo pač rezultat različno uspešnega gospodarjenja in poslovanja, kar mora biti tudi stimulans za boljše delo tistih enot, ki še ne delajo uspešno. Popolnoma zgrešeno bi bilo, če bi se pričela uveljavljati težnja po uravnavanju vrednosti točke med posameznimi obračunskimi in ekonomskimi enotami, ker bi s tem kršili osnovna načela naše delitve.

S tem predlogom smo postavili pred tehnična vodstva, organe samoupravljanja in družbeno politične organizacije ekonomskih enot veliko nalogo, ki bo uspešno opravljena, če bo delo dobro koordinirano in če bo uspelo angažirati in zainteresirati vsakega člana obračunske enote.

Vsak član obračunske enote bo moral 100-odstotno izvrševati zaupano mu delo in nalogo. Tako bo prišla v večji meri tudi do izraza sposobnost in kvaliteta ter strokovna usposobljenost tehničnih in ostalih kadrov vsake obračunske enote.

Pri sedanjih pogojih dela nimamo dosti rezerv za povečevanje učinkov, vemo pa, da imamo še rezerve v izboljšanju organizacije dela in ekonomičnosti poslovanja. Z boljšo organizacijo dela, in še nadaljnjim znižanjem porabe osnovnega materiala, z boljšimi pogoji dela, boljšim vzdrževanjem mehanizacije in jeklenega poslopja, znižanjem boleznin in nezgod itd., bomo odkrili rezerve za povečanje osebnih dohodkov in našega standarda ter skladov podjetja. Za dosego teh rezultatov se bodo morale v enaki meri angažirati tudi naše strokovne službe.

Ena izmed važnih nalog sindikata je tudi obveščanje kolektiva o vseh dogajanjih znotraj in zunaj kolektiva, pri čemer je potrebno poudariti, da ni samo obveščeno osnova za razvijanje samoupravljanja. Razprava in sklepi na zborih kolektiva se morajo nujno posredovati organom upravljanja, ti pa so dolžni o tem razpravljati in o stališčih ponovno poročati kolektivu.

Na ta način bodo lahko člani samoupravnih organov v večji meri tolmačili in prenašali stališča ter sklepe CDS in ODS članom kolektiva. Važno je tudi to, da bomo s tem dvignili splošen nivo znanja našega proizvajalca-upravljalca. Večkrat se pojavljajo težnje po povečanju osebnih dohodkov na škodo že itak minimalnih skladov. Do neke meje so te težnje opravičljive z ozirom na neprestano normativnih aktov ter odpravljanju tistih

LETNA KONFERENCA

(nadaljevanje z 2. strani)
naraščanje življenjskih stroškov. Napačno pa je, da pri tem pozabljam, da izplačane vrednosti točke regulirajo in nagradujejo naša prizadevanja in proizvodni uspehi. Nekateri člani kolektiva še vedno dovolj ne ločijo vrednost dinarja, ki ga vlagamo v nadaljnji razvoj podjetja in stanovanjsko izgradnjo, od dinarja, ki ga namenimo za osebne dohodke.

O skrbi za delovnega človeka je tovariš Romih dejal:

Na zborih kolektiva se pogostokrat govori o premajhni skrbi za delavca. Res je, da še zdaleka nismo vsega naredili, kajti to torišče je izredno široko. Ko analiziramo obračun opažamo, da imamo vsako leto vse večji procent izostankov zaradi boleznin in nezd. Poleg tega pa imamo vsako leto vse večje število delovnih invalidov, katerih primerna zaposlitev je izredno težak in pereč problem našega rudnika.

O skrbi za delavce menim, da bomo storili največ, če jim bomo ustvarili in nudili kolikor je možno primerne pogoje dela in primerno rekreacijo, da bodo ostali zdravi in kot takšni tudi sposobni za opravljanje svojega dela. Res je, da je v rudarstvu težko ustvariti dobre pogoje dela, ker so pač tu pogoji dela najtežji. Ne smemo pa se zavarovati z mislijo, da smo storili že vse. Ne moremo in ne smemo se omejiti samo na tehnično zaščito delavca na delovišču, na zaščitna sredstva, ki jih dobi po pravilnikih in še na vrsto drugih koristnih ukrepov, ki smo jih izvedli in so nam daljši zadovoljive rezultate. Menim, da bo potrebno na tem področju podvzeti sistematično delo: prvič po tehnični strani; na primer izboljšanje delovnih pogojev na samih deloviščih, izboljšanje zračenja, uvajanju nove mehanizacije, ki bo nadomestila sedanje težko fizično delo. Odklopno kompleksno mehanizacijo moramo kar najhitreje uvesti in s tem razbremeniti našega rudarja napornega fizičnega dela. Prenajanje težkega podporja, ročna prestavila dvorežnih transporterjev, vrtnanje v stropu itd. mora postati prej ko slej preteklost, ročno delo mora zamenjati sodobna mehanizacija in avtomatska hidravlika. Poleg teh ugodnosti pa nam ta mehanizacija nudi tudi pridobivanje premoga brez razstreliva. Dimni plini danes zelo kvarno vplivajo na zdravje naših jamskih delavcev. Mislim, da težave z deviznimi sredstvi za takšne investicije ne bi smele obstojati in je po mojem mnenju bolj pametno vlagati devizna sredstva v te namene, kot pa da za ta sredstva kupujemo premog zunaj.

Druga še bolj važna pa bo kontinuirana in intenzivna vzgoja delavcev v smeri čuvanja in ohranitve delovne sposobnosti. Skratka, več preventivnega dela, ker nam tudi analize nazorno kažejo, da botruje večini nezd osebni faktor. Zdravstveno stanje kolektiva predstavlja pereč problem, ki povzroča ogromno izgubo v proizvodnji, izplačilih oskrbnin do 50 dni in dodatnem prispevku za socialno zavarovanje. Za vse to smo morali po izplačilu osebnih dohodkov odvajati še 240 milijonov din.

Ko ravno obravnavamo zdravstveno stanje naših rudarjev se mi zdi važno, da spregovorim tudi o enotnem koriščenju letnih dopustov in o športni rekreaciji, kar ima tudi izreden pomen za zdravstveno kondicijo. Zavedajoč se tega smo že pred leti pristopili k izgradnji počit-

niškega doma v Fiesi, ki zaradi ugodnih klimatskih pogojev slavi kot primerno okrevališče predvsem za astmatična in srčna obolenja in je zaradi tega izredno primeren kraj za oddih ravnno rudarjev, ki pogosto bolujejo za te vrste bolezni. V ta dom smo vložili precej sredstev z namenom, da bi si rudarji predvsem tisti, ki dežajo pod najtežjimi pogoji, v času letnega dopusta utrdili zdravje. Analize nam kažejo, da procent teh ljudi ni zadovoljiv, da naši ljudje še nimajo pravega razumevanja in potrebe za to. Cene penziona niso visoke in to ne more biti vzrok, da se ne bi odločili za to letovanje. Menim, da bo potrebno več objasnjevanja in dokazovanja o koristnosti letovanj naših rudarjev. Zaradi večje rentabilnosti doma, pa bomo morali podaljšati tudi letovanje od meseca maja do meseca septembra in temu primerno prilagoditi tudi naše dopuste.

Enega izmed večjih problemov v podjetju predstavljajo tudi invalidi katerih imamo iz leta v leto vse več. Doslej je bila praksa, da smo invalide, ki so se ponesrečili v jami, ali pa so zaradi bolezni postali nesposobni za nadaljnje delo v jami, zaposlili na ustreznih dela na zunanjih obratih. Zaradi stalnega dotoka invalidov in rekovalescentov pa že sedaj nimamo več na razpolago odgovarjajočih delovnih mest in bo ta problem postal iz dneva v dan večji.

Tovariš Romih je nato prikazal problem delovne sile, s katerim je tesno povezano izpopolnjevanje proizvodnih nalog. Ker je ta problem za nas izredno pereč, ga obravnavamo skoro na vsakem sestanku.

V naših prizadevanjih imata spričo splošnega pomanjkanja delavcev, vsekakor skrb za pridobitev novih delavcev in preprečevanje fluktuacije z vsemi možnimi ukrepi prioriteten značaj. Umestno pa je, da se pri reševanju ozremo na ta problem tudi z druge strani; ena teh bi bile naše notranje rezerve, ki prav gotovo obstojajo. Njihovo izkoriščanje je v največji meri odvisno od organizacijskih ukrepov in pravilnih medsebojnih odnosov v proizvodnem procesu. Vprašati se moramo, če smo res naredili vse za znižanje fluktuacije? Novo zaposleni delavci, ki še niso vajeni pogojev dela in nimajo urejenega stanovanjskega in ostalih problemov, nujno dosežajo nižje učinke dela, koristijo večje število bolezenskih dopustov, imajo manjšo delovno disciplino itd. Nadalje, če smo storili vse, da so naši delavci zaposleni res tam, kjer lahko po svojih telesnih in umskih sposobnostih doprinašajo največ k izpopolnjevanju zadanih nalog. Pri tem nastopi vprašanje ali smo delavce v dovoljni meri podučili, privajali na delo in jih materialno stimulirali tako, da bo njih delo uspešno. Važno pri tem je tudi, da z njimi vzpostavimo takšne osebne stike, da nam oni zaupajo svoje osebne težave, da z razumevanjem opravljajo delovne naloge in nam svoje pomisleke vedno tudi odkrito povedo.

Najvažnejši faktor za pridobitev in ustalitev delavcev so nedvomno stanovanjanja. Stanovanjsko vprašanje sicer predstavlja danes vsepovsod prioriteten problem, toda v rudarstvu je še bolj pereč, ker moramo ravnno tu zagotoviti stalne delavce. Tega pa ni mogoče doseči brez široko zasnovane stanovanjske izgradnje samem rudniku. Sredstva, katera izlo-

čamo v te namene so nezadostna in ne pokrivajo niti najnujnejših potreb. Čeprav smo do sedaj zgradili ca. 1500 stanovanj in jih gradimo tudi sedaj, lahko ugotovimo, da gradimo zadnja leta vse manj in da so sredstva, ki jih dodeljujemo v te namene iz svojih skladov iz leta v leto manjša.

V referatu je predsednik rudniškega odbora obravnaval tudi gospodarski položaj in perspektivni razvoj rudnika. Ko je s podatki prikazal gospodarjenje ekonomskih enot je pri tem poudaril, da številke zgovorno govore, kako se vsak proizvajalec bori za svoj uspeh in preko tega uspeha tudi za uspeh ekonomske enote ter celotnega rudnika. Doseženi rezultati nam dajo tudi realno izhodišče za nadaljnjo uspešno delo.

Po referatu predsednika rudniškega odbora sindikalne organizacije so delegati kot tudi gostje živahno razpravljali in pripomogli, da so bili na skupščini sprejeti zaključki, ki bodo služili novemu sindikalnemu vodstvu kot smernica za delo v naslednjih mandatni dobi.

V rudniški odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši:

Cas Stane — avtopark

Ambrožič Jože — RŠC

Kovač Stane — RŠC

Blagotinšek Franc — jama zahod

Juteršek Jože — jama vzhod

Kumer Jože — gradbeni obrat

Berlinger Jože — gradbeni obrat

Andrejec Franc — gradbeni obrat

Čanč Jože — klasirnica

Crep Ivan — jama vzhod

Rahčen Erno — jama vzhod

Bec Stane — jama zahod

Oštir Elica — splošna uprava

Letonja Miha — elektrostrojni obrat

Jakob Viki — avtopark

Cavnik Edo — klasirnica

Kovačič ing. Tone — jama vzhod

Dobelšek Ivan — jama vzhod

Gregorin Cveto — zunanji obrat

Romih Anton — klasirnica

Pečečnik Franc — elektrostrojni obrat

Vrbovšek Danilo — jama zahod

Zevart Anton — jama zahod

Romih Vili — jama vzhod

Zagoričnik ing. Štefan — spl. uprava

V nadzorni odbor pa:

Martinšek Karel — jama vzhod

Oblak ing. Zdravko — jama vzhod

Godčec Srečko — splošna uprava

Kakšen je namen »Veletrga«

(Stališča neposrednega proizvajalca premoga)

Glede na objave v dnevnem tisku v zvezi z ustanovitvijo trgovskega podjetja »Veletrg«, kakor tudi glede na razpravo, ki bo v mesecu marcu, objavljamo naše stališče, ki smo ga poslali merodajnim faktorjem. Iz izjave, kot tudi iz spodaj navedenih cen je razvidno, da ustanovitev podjetja ni bila vodena iz ozkih koristi samo kolektiva rudnika in komune, temveč predvsem zato, da se prepreči škodljivo povišanje cen premoga tam, kjer za njegovo pridobitev ni nikakršnih zaslug.

SEZNAM

maloprodajnih cen za trgovsko mrežo v odnosu na maloprodajne cene podjetja »VELETRG« na istih razkladalnih postajah

Prodajalec trgovska mreža po krajih	Zel. razkladalna postaja	Maloprodajne cene za din/t	Prodajalec Veletrg din/t	Razlika
»Zarja« Slovenj Gradec	Slovenj Gradec	5.280	4.920	360
Ljudski magazin Ravne	Ravne na Koroškem	5.280	5.054	-246
»Ojstrica« Dravograd	Dravograd	5.320	4.964	356
»Planina« Vuhred	Vuhred	5.510	5.280	230
»Jelka« Ruše	Ruše	5.756	5.220	536
»Smreka« Maribor	Maribor	5.553	5.192	341
»Planika« Sl. Bistrica	Sl. Bistrica	5.440	5.124	316
»Šuma« Zagreb	Zagreb	5.828	5.352	476
»Vrapče« Vrapče	Vrapče	5.707	5.247	460
»Sav. magazin« Zalec	Zalec	5.120	4.920	200
»Ljudska potrošnja«	Brežice	5.600	5.220	380
»Potrošnik« M. Sobota	Murska Sobota	5.932	5.456	476
»Kurivo« Kranj	Kranj	5.644	5.412	232
»Kurivo« Ljubljana	Ljubljana	5.537	5.300	237
»Kurivo« Celje	Sempeter	5.116	4.884	232

V vseh primerih, tako za obstoječo trgovsko mrežo, kot za »Veletrg« so cene računane, kot da so nabavne cene za trgovino enake (nabava pod istimi pogoji — direktno od RLV).

Stališču, ki smo ga poslali smo priložili tudi izjave večjih industrijskih podjetij in maloprodajne trgovske mreže, ki so našo akcijo odločno podprli. »Veletrg« pomeni pridobitev tako za proizvajalca kot potrošnika. Zato bo tudi nujno, da bo deloval naprej po zastavljenih principih, čeprav bodo odslej lahko dobavljali premog pri rudniku tudi ostali (industrija, grosisti). Naš princip je, da se naj primerena cena zagotovi proizvajalcu, ne pa da se okoriščajo s premogom drugi preko visokih marž in posrednih stroškov. Toréj zastopamo s tem principom korist potrošnika in našo lastno. Zato bo naloga zastavljenega podjetja, da ta princip v celoti izvede. Prepričani smo, da bo Veletrg v tem pogledu uspel, ker bomo nad njegovim poslovanjem stalno bdeli v smislu smernic, zaradi katerih je bil formiran. Naše stališče pa se glasi:

Dejstvo je, da vlada v distribuciji premoga velik nered, ki škodi tako proizvajalcem kot potrošnikom. Kako zagotoviti, da bo na tem področju zavladal red je eno važnih vprašanj, ki zanima tako proizvajalca kot potrošnika. Zato odločno odklanjamo sleherno sumnjo in obtožbo, da je bila ustanovitev »Veletrga« vodena z motivi ustvarjanja monopola in posledičnega zviševanja cen. Ne samo, da takšne sumnje odklanjamo, ampak trdimo, da predstavljajo tako za naš kolektiv kot odgovorne osebnosti globoko žalitev in to:

— Zato, ker je naš kolektiv v dolgoletni praksi pokazal in dokazal, da se zna brez spekulacij na trgu boriti za svoj položaj in svoj dohodek, saj je v času, ko je skoraj celotno rudarstvo Jugoslavije bilo sanirano s strani raznih forumov, plačeval visoke družbene dajatve v obliki rudarskega prispevka in prispevka na izredni dohodek ter

— zato ker so cene premoga praktično že, ali pa bodo v najkrajšem času popolnoma proste, ter bi si, kot smo si znali zagotoviti druge stvari (produktivnost, ren-

tabilnost, ekonomičnost) znali »verjetno« urediti tudi ceno, ki bo našemu premo-govniku najbolj ustrezala.

Pri velikem pomanjkanju premoga, kot je bil primer zadnja leta, in tudi sedaj, se je rudnik čutil dolžnega, da ukrene vse, da ne samo proizvede dovoljne količine premoga, temveč da tudi preskrbi, da bo premog najbolj uspešno plasiran. To pomanjkanje je vzpodbudilo našo že staro željo, da sami organiziramo takšno prodajo premoga, ki nam bo na eni strani zagotavljala siguren odjem, na drugi pa/pokrivala dejanske potrebe po premogu. Tako smo ustanovili podjetje »Veletrg«.

Kje in kdaj so pričetki te trgovine?

1. Negotov položaj glede dejanskih potreb po premogu, ki je imel svoj odraz v občasnih večjih potrebah od možnih kapacitet proizvodnje ali pa obratno, je nujno terjal sestavo energetske bilance Jugoslavije. Na osnovi te bi vsak premo-govnik izgrajeval svojo perspektivno kapaciteto. Mi smo takšno bilanco večkrat zahtevali, kljub temu pa je bila v osnovi izdelana šele v lanskem letu. Letošnje razprave okrog elektrike premoga, plina in nafte pa ponovno dokazujejo, da nam perspektiva premogarstva še vedno ni jasna.

2. Rudnik lignita Velenje je praktično glede na zaloge premoga edini tovrstni energetski temelj gospodarstva Slovenije. Zavedajoč se važnosti le-tega, so organi rudnika v pomanjkanju energetske bilance morali sami iskati svoje tržišče in s tem svojo perspektivo. Pri zbiranju potreb smo se morali oslanjati na podane potrebe koristnikov. Koliko smo se lahko naslonili na take izjave koristnikov o njihovih potrebah, zgovorno pričajo naslednji primeri:

a) Elektrogospodarstvo. V letu 1961 smo skupno s TE Soštanj imeli na deponiji ca. 500.000 ton premoga. Na sestanku s predstavnik ELES so oni izjavili, da bo znašala njihova perspektivna letna potrošnja ca. 500 do 550.000 ton lignita. Že tri mesece za tem (medtem smo iskali in našli drugega kupca za preostale količine — Toplarno Zagreb) pa so povišali svoje potrebe na 800 tisoč do milijon ton lignita letno.

b) Železnice in železarska industrija se je želela v celoti preusmeriti na porabo rjavega premoga oziroma mazuta in bi preskrbja z lignitom praktično odpadla. Dejansko so potrebe popolnoma drugačne.

c) Široka potrošnja, ki v času slabega plasmana ni bila sposobna prevzeti nikakršnih večjih količin, javlja v sedanjem času potrebe, ki so popolnoma nerealne in ki so tudi v očitnem neskladju s perspektivnimi potrebami, ki so jih javili. Da bi ponazorili »red«, ki ga je zagotavljala proizvajalcem obstoječa trgovska mreža navajamo še nekaj primerov:

V poslovnem letu 1961/62 je bil RLV v kritičnem položaju za plasman premoga. Morali smo deponirati. Na deponiji smo imeli več sto tisoč ton premoga, ki je že gorel. V tej situaciji je sklical RLV vsa grosistična podjetja in jim priporočal, naj skušajo prodati vsaj del deponije. Rezultat je bil negativen. Predstavniki teh grosističnih podjetij so kratkomalo izjavili,

(nadaljevanje na 3. strani)

S kakšnim namenom je osnovan »Veletrg«

(nadaljevanje s 4. strani)

da niso v stanju prodati niti 1000 ton premoga...

Kakor vedno, se je tudi tokrat rudniku očitalo, da je nesposoben zagotoviti si plasman premoga. Navajamo samo en tak primer, ki je izšel v tistem obdobju v Pavlihi in ki se je glasil:

... Radi bi tudi vedeli, kako je bilo s tisto goro premoga, ki so ga nedavno tega plameni vsega požrli? Strašno jih tudi zanima, koliko časa bodo premog še vozili v deponijo in če sploh še lahko pričakujemo kakšen dobiček? Z rudarji vred so radovedni tudi potrošniki, če se bo premog kaj pocenil, ko se ga je nakopičilo za celo gorovje, in ga tlačijo kar z buldožerji, da bi ga bilo manj videti...

Obratni primer smo beležili v letih 1962, 1963, 1964, ko je bilo na trgu povpraševanje po premogu večje od močne proizvodnje. Trgovska podjetja v tem času, namesto, da bi poskušala plasman organizirati tako, da bi z možnimi količinami trg maksimalno založili, so obratno premog plasirali tako, da je potreba izgledala še večja od dejanske. Tak način jim je z ozirom na njihovo politiko ustvarjanja lastnega dohodka najbolj ustrezen. Navzkrižni prevozi so se vkljub našim večkratnim intervencijam množili — vse to pa je že tako veliko pomanjkanje še potenciralo. Skoda takšnega poslovanja se očituje že v januarju letošnjega leta, ko ta ista trgovska podjetja, ki so v decembru 1964 ugotavljala velik primankljaj premoga, pošiljajo brzojavke z odkazom dobav, ko konkretno v Mariboru ugotavljajo, da se velenjski lignit ne da plasirati in ko ugotavljajo predstavniki Kuriva v Celju, da so se potrošniki založili z dvakratnimi potrebnimi količinami premoga.

Že samo navedeni primeri jasno kažejo, da obstoječa trgovska mreža ni vodila nikakršnega računa niti o proizvodnjah, niti o potrošnikih premoga. Edini interes, na katerem se je pa tudi snovala politika teh podjetij, je bil lastni dohodek teh trgovskih podjetij.

Izraženih potreb v letu 1965 in 1964 je ca. 5 milijonov ton za vsako leto, kar je praktično za 2 kapaciteti rudnika. Trdimo, da javljene količine niso sad dejanskih potreb, temveč bolj na eni strani sad želja za lahkim zaslužkom, na drugi pa špekulacij, da tudi s polovično dobljeno količino pokrijejo svoje potrebe.

Kje je in kje ni pretirana zahteva je nujno pravilno oceniti in temu primerno količino tudi zaključiti. To je bil vsekakor eden bistvenih razlogov, ki je narekoval ustanovitev podjetja »Veletrg«. Seveda pa ni bil to edini razlog.

3. Nerazumljivo slab odnos do premo-garstva, ki se očitno zrcali v položaju panoge kot celote, lahko bistveno popravi ali poslabša način distribucije in formiranja končnih cen premoga. Navzkrižno disponiranje cen premoga, visoki pribitki, stroški, ki nastajajo zaradi deponiranja ali pa stroški zaradi drobljenja, ki so nastali zaradi anarhičnega trgovanja s premogom, na vsak način občutno slabšajo položaj panoge in delavcev, ki so zaposleni v tej panogi. Vse take stroške plača seveda potrošnik neposredno v ceni premoga ali pa preko cen drugih izdelkov — torej se zaradi njih zvišuje cena premoga in s tem ogroža položaj tako panoge kot rudarja. Ne samo zaradi teh razlogov — vendar pa tudi zaradi njih pada relativni OD rudarjev v odnosu na druge panoge, kar se pri gospodarjenju v podjetju oči-

tuje v pomanjkanju delovne sile in visoki fluktuaciji (na RLV v letu 1964 je bilo potrebno sprejeti ca. 8 delavcev, da je ostal eden).

Ekonomske cene prevoza bodo vplivale na formiranje cen premoga, če bodo količkej veljali ekonomski zakoni v gospodarstvu, posebno pa še nizkokaloričnega lignita.

Zapirati oči pred temi problemi in se skrivati za očitki o monopoliziranju, pomeni diskriminacijo rudarske problematike, ki se na žalost ne zrcali samo na tem, temveč tudi mnogih drugih primerih. Seveda pa svoje problematike in vzrokov le-te ne more prezreti rudar in tisti, ki je na rudniku zaposlen. Zato bo gotovo ukrenil vse, da kolikor je možno, zmanjša ali ukine posredne stroške, da si s tem sprostí osnovno ceno premoga in s tem svoj položaj vsaj delno popravi.

4. Eden glavnih razlogov, ki ga pa doslej nismo navajali, da po nepotrebnem ne razburjamo javnosti, je bodoče koriščenje lignita na licu mesta za potrebe plina in elektrike. Dejstvo je, da bo s takim načinom koriščenja premoga energije več kot doslej, saj se bodo razpoložljive količine smotrnejše koristile, potrebno pa bo znatnih regulacij pri sedanjih potrošnikih (del industrije bo prešel od uporabe rjavega premoga na plin, rjavi se bo s tem sporstil za gospodinjstva itd.). Da bi to regulacijo izvršila obstoječa trgovska mreža, je absurdno misliti; v izogib kasnejšim posledicam pa je potrebno in nujno, da se vse analize in usmerjanje prodaje premoga temu primerno vršijo že sedaj.

5. Trditve Zvezne inšpekcije, nanašajoče se na povečanje cen so v nekkih primerih tendenciozne, v vseh pa mnogo preuranjene. Tendencioznost obtožb proti ustanovitvi trgovskega podjetja »Veletrg« je razvidna že iz pisanja o 800 milijonskem »dobičku«, ki naj bi rezultiral iz takšnega poslovanja. V kolikor bi tudi dejansko bila ustanovitev vodena z ozkimi cilji ustvaritve čim večjega »profita«, bi ta znašal v najboljšem primeru ca. 200 milijonov, ker ostalo absorbira prometni davek, stroški itd. Marža na premog dá namreč skupno dohodek v višini ca. 500 milj. din.

Kakšen pa bo dohodek dejansko, pa v tem trenutku težko kdo »prerokuje«. Dejanski rezultat bo razviden, ko bo zažive-la detajlistična mreža tako, kot se jo namerava organizirati. Iz priloženega pregleda cen pa se lahko ugotovi, da bo rezultat prvenstveno ugoden za potrošnika, ki bo v bodoče dobival naš premog ca. 4—10% ceneje kot do sedaj.

Dokaz: Pregled maloprodajnih cen z dne 23. 2. 1965. V tem odstotku pa še niso zajeti nižji stroški, ki bodo rezultat boljše bodoče organizacije, ker rezultata te še trenutno ne moremo točno določiti.

Ravno tako je v odločbi postávljena trditev, da znaša razlika v ceni samo pri TE Šoštanj 200.000.000 tendenciozna in neutemeljena, neresnična.

TE Šoštanj ima po pogodbi z »Veletrgom« sklenjeno dobavo za 850.000 ton zdroba po ceni din 4.020, kar daje 3.400.000.000 din prometa. Pogojena 3% marža znaša torej din 102.000.000, ne pa 200.000.000 din.

»Veletrg« se obvezuje izdobaviti te količine brez dodatnega drobljenja, kar bo uspel v pravilno porazdelitvijo količin med posamezne potrošnike. Na račun drobljenja in stroškov v zvezi s tem je samo TE Šoštanj plačala RLV v letu 1964

nad 100 milj. din. V dveh mesecih letošnjega poslovanja je uspelo »Veletrgu« te stroške znižati in znašajo za I. in II. mesec 1965 5.085.750 din. V kolikor te stroške v enakih mesecih prenesemo na ostale mesece, bodo znašali skupno največ 30.000.000 din. Če samo iz tega dejstva bo TE pridobila 70.000.000 din, ne pa — kot se trdi — da bo oškodovana.

Kot smo že navedli, pa so vse te trditve predvsem preuranjene, ker v dveh mesecih poslovanja »Veletrg« sigurno ni mogel razviti mreže tako, kot je bila zamišljena. Kjer detajlistična mreža posluje v redu in z minimalnim pribitkom, se je »Veletrg« že naslonil nanjo, kakšna je reakcija trgovske mreže, ki jo ustanovitelj podpira je razvidna iz izjav. Iz skice nujnega razvoja lastne mreže pa je razvidno, da je nameraval organizirati mrežo prvenstveno tam, kjer cene najbolj odstopajo od rudniških. S tem je hotel vplivati na formiranje cen ostalih, ki se s prodajo našega premoga na dotičnem območju ukvarjajo.

Trdimo, da je bil tudi pri prodaji za industrijo namen isti, torej ne podražitev, temveč pocenitev. To opiramo s naslednjimi dejstvi:

Povečani stroški zaradi pribitka marže industriji so samo navidezni, ker dejansko bo industrija imela večje koristi kot znašajo navedeni stroški, ki so razmeroma zelo nizki.

Ta korist bo izhajala iz:

a) povečala se bo obratovalna sigurnost in

b) v mnogih primerih bodo izpadle povečane zaloge in s tem potreba po dodatnih poslovnih sredstvih (samo obresti na take kratkoročne kredite znašajo 7%):

c) zaradi podražitve prevozov bo marsikatero industrijsko podjetje moralo misliti na koriščenje tistih premogov, ki jim bodo gospodarsko najbolj primerni. Dolžnost »Veletrga« pa je v tem sklopu, da takoj prične s poskusi za uporabo lignita v industrijskih podjetjih, ki leže v gravitacijskem območju velenjskega lignita:

d) lansko leto so industrijska podjetja morala plačevati znatne stroške drobljenja. Naloga novega podjetja je, kot že rečeno, da take stroške prepreči, kar ima že svoj odraz v letošnjem letu.

Da bi navedeni cilj dosegli, potrjuje že nekaj izjav obstoječe industrije. Seveda pa je tudi isti primer, kot pri široki potrošnji, da je namreč sklepanje po 2 mesecih poslovanja mnogo preuranjeno, ker se rezultati takšnega poslovanja sigurno še ne morejo v celoti pokazati.

Navedena dejstva so v glavnem vodila organe upravljanja, ko so sprejemali sklep o ustanovitvi »Veletrga«. Pri tem so, — če povzamemo — izhajali iz naslednjih izhodišč:

1. V distribuciji in v oblikovanju prodajnih cen, ki jih izkazujejo trgovska podjetja za široko potrošnjo, vlada prava zmeda in nered, ki jo naš potrošnik posebno občuti. Upravičeno je nejevoljen, ker ve, da so naše proizvodne cene nizke in da bi dosledno temu morale biti maloprodajne cene vsaj znosne, če že ne prav tako nizke. Več kot jasno je, da trgovska mreža, ki ima na skrbi široko potrošnjo, ne vodi svoje prodajne politike z vidikov potrošnika, marveč vidi in pozna samo sebe.

S kakšnim namenom je osnovan »Veletrg«

(nadaljevanje s 5. strani)

2. Vidimo tudi, da je močno zanemarljena distribucija sama. V porazdelitvi so močne in očitne hibe. Manjka ji pravzaprav sleherna smotrnost, zlasti če količjak razčlenimo in ocenimo strukturo potrošnih območij. To so dokaj slabo organizirana. Vidik dejanskih potreb je marsikje drugotnega pomena. Na prvem mestu je čim večji zaslužek. Relacije same so tudi postranski element v strukturi prodajnih stroškov in s tem maloprodajne cene. Pri taki prodajni strategiji ni čudno, da so razlike v maloprodajni ceni na tem ali onem potrošnem področju že pravi absurd, ki ne žali samo potrošnika, marveč tudi nas, neposredne proizvajalce.

Iz vsega tega lahko sledi samo ena ugotovitev in ta je: Razmerje med našo prodajno ceno — in prodajno ceno trgovske mreže za široko potrošnjo je več kot nesorazmerna, distribucija sama pa taka, da

Rudniki	Cena kcal
Poljski	1,74
Raša	1,74
Trbovlje	1,62
Zagorje	1,65
Senovo	2,61
Zabukovca	2,74
Pfegrada	2,59
Presika	2,64
Kočevje	2,05
Laško	2,98
Kakanj	1,91
Hrvat. rudniki ca.	2,0
Velenje	1,31

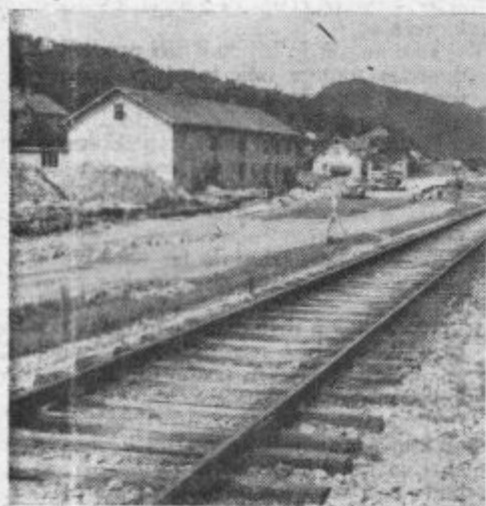
Opomba: Te cene so bile veljavne do 12. I. 1965, ko so se v zvezi s sklepom ZIS enakomerno pri vseh rudnikih povišale.

Pri celotnem poslovanju preko »Veletrga« rudnik od marže ne bi imel nikakršne koristi. Vsa korist tako organizirane trgovine bi šla industriji in široki potrošnji, ki bi jim strošek marže pomenil malenkost napram dejansko prihranjenemu.

To potrjujejo tudi priložene izjave. Smatramo torej, daje predvsem zaradi tega, nemalo pa tudi zaradi poznane splošne problematike rudarstva nemogoče pričakovati, da daje rudnik še rabate.

Končno tudi smatramo, da je zahtevek po vrnitvi neopravičenega dohodka Veletrga neupravičen, ker so dejanski »profit« po dveh mesecih poslovanja sploh ne da ugotoviti. Stroški bi se šele in se bodo pričeli razvijati, predvsem pa bodo pravi takrat, ko bo »Veletrg« v celoti razvil svojo trgovsko mrežo kot tudi zastopnike za industrijo.

Ponovno poudarjamo, da je bila ustanovitev trgovine motivirana edino s cilji, ki smo jih že opisali in smatramo, da bo podrobnejši pregled vsega materiala, nazadnje pa tudi dokazano solidno poslovanje rudnika jasno pokazal, kje je in kje ni skrb za to, da se trgovina s premogom uredi. Naš odločen namen je, ki ga bomo tudi uresničili, da potrošnika oskrbimo s premogom ceneje kot ga je dosedanja mreža.

najnuj večja pomankanje premoga na potrošniških področjih.

3. Nujno je tudi, da posvečamo v bodoče še večjo skrb temu, da bo naši industriji zagotovljena vedna in zadostna dobava premoga, ki ji bo omogočala, da bo lahko nemoteno izpolnjevala svoje proizvodne in gospodarske naloge in cilje. Stalno bdeti in spremljati zaloge v naših industrijskih podjetjih, je tudi eden izmed pogojev, ki bi nam pomagal, da bi naše dobavne obveznosti lahko izpolnjevali učinkovitejše in skrbnejše kot doslej. Tudi to moramo odslej upoštevati in izvajati. S tem povezani stroški bodo prav gotovo imeli svojo polno upravičenost, ker bomo na ta način mnogo pridobili na slovesu solidarnosti, in s tem samega sebe močno afirmirali na tržišču premoga.

Pogodba, ki je bila prvotno sklenjena med RLV in »Veletrgom« sloni na teh izhodiščih in predvideva, da se stornira dogovor o plasmanu preko Veletrga, v kolikor bo njegova politika slonela na drugačnih vidikih, kot jih pa ta izhodišča zasledujejo.

Zelo nas čudi obrazložitev Zvezne inšpekcije, da bi ta trgovina lahko sicer delovala, vendar z rabatom rudnika. Navajamo cene premoga po kalorični vrednosti za vse tiste premogovnike na območjih, kjer se prodaja naš lignit:

Skrite ali neskrte rezerve

Ob prehodu na obračunske enote, bo potrebno poiskati vse skrite rezerve v raznih oblikah. Važno vlogo pri iskanju teh rezerv bodo odigrale razne analize dosežanj dosežkov v negativni pozitivni smeri.

Ena od bolečih zadev je plačevanje tistih stvari, katere bi z malo več pazljivosti ne bilo treba plačevati, npr. orodje in podgrada.

Po statistiki iz leta 1964 je bilo zgubljenno 325 stojk in 184 stropnikov, katere je bilo treba plačati iz čistih osebnih dohodkov. Te izgube znašajo povprečno pri stojkah 27 kom. na mesec, pri stropnikih pa 15 kom. na mesec. To so čiste izgube. Tisto, kar se pozneje najde t. j. 16 % je že upoštevano. Ako preračunamo te izgube v denarno vsoto znaša to okrog 21.000.000 dinarjev, ali kompletna oprema za eno 60-metrsko čelo.

Čeprav ni bila takšna vsota plačana nazaj — po nabavni ceni — ker se zgube obračunajo po trenutni vrednosti, je tak

izdatek za delavca samega kot za podjetje izredno občutljiv, drag in nepotreben davek za nevestno delo.

V mesecu januarju in februarju se je z ostrejšimi prijemi od strani vodstvenega kadra ter z izvrševanjem kontrole na čefih, kakor tudi predaja številčnega stanja med tretjinami stanje izredno popravilo.

V januarju je bilo izgubljenih samo 13 stoj in 2 stropnika, čeprav je po eni strani žalostna ugotovitev, da zelo slabo gospodarimo z našimi sredstvi. Za takšne prijeme je treba uporabiti ostrejšo mere. Po drugi strani pa je tudi dokaz, da se z malo dobre volje, malo več vestnosti in čuta odgovornosti lahko ogromno prihrani. Mimogrede povedano učinek se radi večje skrbi v tej smeri ni popolnoma nič zmanjšal.

Naveden primer je samo eden od mnogih, na katere imamo vpliv. Zaželeno je samo to, da bi se stvari držale na dosedaj doseženih rezultatih ter da bi se te skrite rezerve vedno in povsod manjšale.

Slovo od dolgoletnega sodelavca tov. Friškoveca Leopolda, ki je odšel v zaslužni pokoj. Foto Mch

Problem zdravstvenega stanja

Zaskrbljujoče število izostankov z dela zaradi obolenj (bolezni in poškodbe), ki močno vpliva na uspešnost gospodarjenja je vodilo do sklicanja širšega kolegija RLV z zdravniki ZD - Velenje. Sestanek se je izvedel dne 11. 2. tega leta. Na njem se je obravnavalo zdravstveno stanje zaposlenih, problematiko izostajanja z dela in preventivne ukrepe, ki naj bi postopno dovedli do zboljšanja zdravstvenega stanja tako v okviru podjetja kot v okviru širše družbene skupnosti. V naslednjem navajamo izvleček obširne razprave in sklepe, ki so bili ob tej priložnosti predlagani in osvojeni.

1. Stalež bolanik:

a) Iz diagrama izostankov za 5-letno obdobje (1960—1964) in ostalih referiranih podatkov ni mogoče ugotoviti kakšne zakonitosti. Porasti so opaženi ob šibkejših ali močnejših epidemijah gripe, močan padec izostankov pa je opazen v obdobju 1962—1963, ko so se tako na podjetju kot zdravnik in drugi forumi energično zavzeli za znižanje izostankov z dela.

Za skoke pri številu izostankov z dela je v veliki meri kriva izredno močna fluktuacija delovne sile.

b) Obolenja na dihalih nastopajo pri starejših rudarjih in so poleg obolenj lokomotornega sistema značilna za rudarsko delo, pri mlajših pa zaradi prehladov. Močan porast je opaziti v živčnih obolenjih pri mlajših delavcih. Oboleli na hrbtnici se normalno pošiljajo k ortopedu. Lumbalgija je specifična bolezen rudarjev, ki se izkazuje v starejših letih (na Švedskem boluje 70—80% rudarjev za njo).

Vščenitev v križu je lahko posledica obolenja ali pretegnitve pri delu zato so za priznavanje zadevne nesreče pri delu merodajne izjave prič in zdravnika-ortopeda.

c) Tehniško osebje podjetja pričakuje vedno ustrezne sugestije od zdravniškega osebja, da lahko podvzema ustrezne ukrepe za zmanjševanje staleža bolanik. Zato je nujno medsebojno tesno sodelovanje.

K spremljanju in ukrepanju pri zdravstvenem stanju zaposlenih je v največji možni meri angažirati neposredno nadrejeno vodilno osebje (nadzorniki, delovodje, skupinovodje ipd.), ki naj za svoje delovne skupine vzdržujejo stalen kontakt z ZD Velenje.

d) Glede izostankov oseb, ki izostajajo z dela zaradi oskrbovanja družine, simulantov ipd. je pokreniti enotno akcijo z ukrepi v občinskem merilu, pri kateri morajo sodelovati kolektiv, zdravniki, ustanove in upravni organi.

e) Ker so izostanki z dela zaradi zdravstvenega stanja zaposlenih problem, ki čedalje močneje zadeva vse kolektive, je nujno, da se sestanejo zastopniki kolektivov, ustanov, ZD in občinske skupščine v okviru občine Velenje. Ti naj postavijo in predložijo ukrepe za izboljšanje obstoječega stanja, ki bi se nato moral enoeno izvajati.

2. Bolniški kontrolni listi:

a) Ti listi naj bi bili obvezni od 1. dne izostanka z dela za sprejem v bolniški stalež tako za pacienta, kot za delovno enoto in zdravnika. Sicer se izostanek z dela ne bi smel opravičiti za toliko časa, dokler list ni predložen zdravniku (izjeme so težka obolenja oziroma poškodbe, kar pa ne izključuje dolžnosti svojcev, sodelavcev ipd. do delovne enote).

b) pripombe vodij oddelkov (nadzornikov) na bolniških kontrolnih listih, naj

bi zdravniki, ki bolnika sprejemajo, upoštevali.

c) Umesno bi bilo uvesti poenoteno obliko bolniškega kontrolnega lista za vse področje občine.

3. Osebe s skrajšanim delovnim časom.

a) Na podjetjih ni preveč nagnjenja do oseb s skrajšanim delovnim časom. Posebno za ona delovna mesta, ki so močno oddaljena. Delavec (posebno 4-urnik) porabi preveč časa za pot v primerjavi z efekt. delovnim časom.

b) Zdravniki in zdr. komisije so mnenja, da je postopno uvajanje bivšega bolnika nazaj na normalno delo in v delovno okolje nujnost, ki se ji ni mogoče izogniti. Tehniško osebje se s tem strinja, vendar naj se delovna mesta za osebe s skrajšanim delovnim časom določajo v soglasju z njimi.

4. Premestitve delavcev:

a) Delavca, ki ne more zaradi zdravstvenega stanja več opravljati delo na svojem delovnem mestu, naj bi napotili zdravniki oz. invalidske komisije na ustrežno novo delovno mesto v soglasju s tret. vodjo obrata.

b) Delavca z lažjo nezgodo, ki še omogoča opravljanje določenih vrst dela naj bi zdravnik napotil nazaj na delo, kjer mu tehn. vodja obrata po sporazumu z zdravnikom nudi ustrezno zaposlitev.

c) Napotilo zdravnika za premestitev delavca na novo delovno mesto naj vsebuje več podatkov o preostali sposobnosti delavca za delo (način: kleče, sede, stoje, dviganje bremen ipd.).

5. Zdravstveni pregledi:

a) Pri novodošlih delavcih so sprejemni zdravstveni pregledi pomanjkljivi, ker se zaradi preobremenjenosti zdravnikov ZD izvršujejo v naglici. Pomanjkljivi sprejemni pregledi in fluktuacija doprinajajo svoj delež k visokemu staležu bolnih.

Ze pri pridobivanju novih delavcev je nujno gledati na kvaliteto in ne samo na število. Važna je fizična sposobnost za jamsko rudarsko delo. Novodošli naj bi se pred prihodom v ZD na pregled higiensko pregledali (spočiti, okopani, čisti, razkuženi ipd.).

b) Sprejemni pregledi naj bi bili temeljiti s potrebnim slikanjem (pljuča, hrbtnica, EKG ipd.) za dokumentiranje sprejetja, kar pa se ne da izvršiti v enem dnevu. Prav tako kot je uveljavljena poizkusna doba za delo (50 dni) naj bi se v teku tega časa (poizkusne dobe) vršilo tudi opazovanje zdravstvenega stanja novodošlega. Rezultat teh pregledov in opazovanja naj bi ZD predložil personalni službi RLV vsaj 5 dni pred potekom poizkusne dobe in bi služil za presojo sklenitve rednega delovnega razmerja.

c) Dosedanji sistematski pregledi niso dali zadovoljivih rezultatov zaradi niza različnih pomanjkljivosti pri izvajanju (evidenca in ukrepi), katerih vzrok je v glavnem premajhna kapaciteta ZD.

Nujno in temeljito izvajanje pregledov po osvojenem programu zasledovanja sprememb stanja pri ponovnih pregledih ter študij in analiza rezultatov. Le tako je mogoče nato podvzeti in izvajati uspešne preventivne ukrepe na podjetju.

d) Če se ne more zajeti t. č. vseh zaposlenih na podjetju, naj bi se izvajali sistematski pregledi vsaj za določeno področje dela (jama, etaža, samo podkopi, po sistemu vzorčenja ali pdb.) zajamčiti pa se mora sistematske preglede oseb na posebnih dolžnostih in na eksponiranih de-

lovnih mestih (jamski reševalci, strelci, varilci in podobno).

e) Za zasledovanje morebitnih sprememb je umestno dokumentiranje (slikanje) zdr. stanja pri sistematskih pregledih. Vsekakor pa se mora za izvajanje sistematskih pregledov uvesti javne in pripravne enotne formulacije za evidentiranje.

f) Pri izvajanju sistematskih pregledov naj zdravnik obvezno koristi obstoječe zdravstvene kartone zavarovancev iz kartoteke ZD. — Kasneje pa naj bi se uvedel sistem klicanja po ZD za one, ki redko ali pa sploh ne bolujejo (še niso bili v ZD evidentirani).

Predlaga se način, da bi se predhodno poslal spisek oseb za sist. pregled v ZD Velenje, ki bi izločil one, za katere že ima ZD podatke v lastni kartoteki (večkrat bolujejo) in klical samo še nepregledane osebe.

g) Pred povečanjem števila zdravnikov v ZD Velenje ni mogoče misliti na tekoče izvajanje, spremljanje in obdelavo rezultatov sistematskih zdravstvenih pregledov za RLV. Za bdenje nad zdravstvenim stanjem jamskih delavcev in za izvajanje zdravstvene preventive bi bila nujna in edino uspešna le posebna specialistična ambulanta v sklopu ZD ali na obratu.

6. Zdravstveni dom in zdravnik:

a) Zaradi premalega števila zdravnikov je kapaciteta ZD Velenje močno omejena, kar pri veliki frekvenci (bolnikov zavarovancev in naglih (tudi površnih) pregledov.

Nujno je povečati število zdravnikov tako, da bi se ti mogli s skrbnimi analizami kurativne obdelave bolnikov tembolj posvetiti preventivnemu delu in zdravstveni vzgoji ljudi, za kar bi se naj posluževali tudi obveščanja s krajevnim tiskom (Informator in »Rudar«).

b) Zdravstvene ustanove bi morale pravočasno skrbeti za zadosten dotok novih zdravnikov (stipendiranje), katerih del naj bi se posvetil predvsem zdravstveno preventivni dejavnosti.

c) Za obdelavo in spremljanje zdravstvenega stanja zaposlenih na RLV bi bila potrebna najmanj dva zdravnika.

Sklepi sestanka:

A — S takojšnjo veljavnostjo so z oziranjem na trenutno stanje osvojeni naslednji sklepi:

1. Bolnemu zavarovancu je nuditi vso potrebno zdravniško pomoč v še večji meri kot dosedaj, da se zdrav čimprej vrne na delo. Energično se je boriti proti vsem, ki izrabljajo status bolnika.

Za obolenja, ki ne zahtevajo izostankov z dela (manjša obolenja in nezgode) in zdravstvene posvete z zdravnikom, se priporoča zaposlenim na RLV, da izven svojega rednega delovnega časa koristijo ambulante ZD Velenje.

2. Za obolenja (bolezen, nezgoda), ki zahtevajo izostanek z dela, mora delavec RLV predložiti zdravniku **bolniški kontrolni list**, ki ga dobi pri svoji neposredno nadrejeni vodilni osebi na obratu (nadzorniku, delovodji ipd.). Zdravnik sme opravičiti izostanek z dela od dne, ko mu je bil predložen bolniški kontrolni list. Izjemo tvorijo nenadna težka obolenja in težke nezgode, o katerih pa mora zdravnik, ki je bolnika sprejel, obvestiti HTV

(nadaljevanje na 8. strani)

Problem zdravstvenega stanja

(nadaljevanje s 7. strani)

službo RLV najkasneje naslednji dan. Težko nezgodo pri delu prijavlja ponesrečencu nadrejena nadzorna oseba HTV — službi osebno z navedbo, kam je bil ponesrečenec odpeljan.

3. V ambulanti ZD Velenje imajo delavci RLV, ki obolijo (bolezen ali nezgoda), prednostno pravico sprejema pri zdravniku takoj ob 7. uri v dopoldanski ordinaciji in ob 13. uri v popoldanski ordinaciji.

4. Neposredno nadrejeno vodilno osebo (nadzorniki, delovodje ipd.) je dolžno, da se, če že ne vsakih 14 dni, vsaj enkrat mesečno informira in posvetuje z zdravnikom ZD Velenje o vseh bolnikih (obolelimi ponesrečenci) svoje delovne skupine. Pri teh obiskih imajo rednost sprejema pri zdravniku, če pridejo v ambulanto ob 7. uri dopoldan oz. 13. uri popoldan. Skrbeti morajo, da pri tem ne ovirajo rednega poslovanja ambulante s tem, da se pravilno razporedijo po izmenah in dnevih (največ 3 na izmeno).

5. Zdravstvene preglede novodošlih delavcev za sprejem na RLV je potrebno zaostri. Za poklic rudarja naj se sprejme samo tak delavec, ki je popolnoma zdrav. Pred potekom poizkusne dobe 30 dni mora biti delavec temeljito pregledan, vsi pregledi pa dokumentirani (slikanje, EKG, srce, želodec ipd.) v cilju kasnejšega zasledovanja in analiziranja sprememb. Ob prvem pregledu dobi delavec samo začasno potrdilo, pred sklenitvijo rednega delovnega razmerja pa mora dostaviti zdravnik personalnemu oddelku svoje definitivno mnenje o zdravstvenem stanju novodošlega delavca z navedbo v kakšnih pogojih, kako in kakšno delo lahko novodošli opravlja.

6. Dela s skrajšanim delovnim časom v jami in izven nje v cilju rehabilitacije rekonvalescentov se bo izvajalo še naprej. Na potrdilih zdravstvene službe mora biti natančno navedeno, kakšno delo delavec — rekonvalescent lahko opravlja in kaj ne sme.

B) Za perspektivno izvajanje zdravstvenega varstva se osvajajo naslednji sklepi:

1. Sistematski zdravstveni pregledi, ki se bodo izvajali v bodoče, morajo nuditi boljše podatke za analizo zdravstvenega stanja, kot pregledi v l. 1964. Z ozirom na kapacitete ZD Velenje, mora teh kolegij RLV sporočiti, katere grupe zaposlenih naj bi se v sistematske zdr. preglede zajemalo, upoštevajoč zadevne predpise in ožrožanje.

Po določitvi grup se mora skleniti med ZD Velenje in RLV konkretni dogovor (pogodba), ki naj zajema način in obseg izvajanja pregledov, osebne obveze in časovni razpored pregledov, ter način evidentiranja (obrazci, kartoni ipd.). Dogovor naj bi zajemal tudi izkoriščanje re-

zultatov pregledov, ko zaposleni išče zdravniško pomoč (kronična obolenja, nezgode — invalidnost, izvršeni specialistični pregledi itd.).

2. Vodilni organi RLV naj izposlušajo sestanek zastopnikov kolektivov, ustanov ZD Velenje in občinske skupščine za področje občine Velenje, na katerem bi se obravnavali in izdelali predlogi ukrepov za izboljšanje zdravstvenega stanja zaposlenih in enotnih ukrepov proti izrabljanju pravic, ki jih nudi naša socialno-zdravstvena zakonodaja. Po osvojitvi teh predlogov na zasedanju Občinske skup-

ščine, bi se ukrepi morali obvezno izvajati na vsem področju občine.

3. Priporočila se enotnost in sodelovanje med gospodarskimi organizacijami, ustanovami in zavodi na področju občine v pogledu pridobivanja ustreznega osebja za izvajanje zdravstvenega varstva s ciljem izboljšanja zdravstvenega stanja prebivalstva.

4. Za jamske obrate RLV naj se skuša urediti ambulanta z dvema zdravnikoma, ki bi obravnavala v dveh izmenah izključno zdravstveno stanje zaposlenih na teh obratih (kurativa in preventiva).

J. S.

Nezgodno zavarovanje

Nedvomno je, da je bilo kolektivno nezgodno zavarovanje članov delovnega kolektiva Rudnika lignita Velenje, ki je bilo v veljavi od leta 1957 za takratne čase še kar primerno, a za sedanjost absolutno in odločno prenizko. Zato sta v skrbi za člane svojega kolektiva tako sindikat

din 200 od 1. 1. 1965 dalje.

Po polici, ki sedaj velja za plačilo premije din 200 izplača zavarovalnica v primeru smrtne nezgode znesek din 450.000 družini vsakega rudarja se v primeru 100% invalidnosti din 900.000, odnosno procentualno po višini priznane invalidnosti.

Zavarovalnica jamči za vse nezgode tako v službi kot izven nje. Po novem, sedaj veljavnem pravilniku jamči tudi za nezgode nastale pri grobem kršenju varnostnih predpisov, medtem ko dosedaj za take primere ni bilo jamstva. Na splošno povedano je jamstvo občutno razširjeno, ker zavarovalnica jamči celo pri nezgodah, kjer je bilo storjeno sodno kazni dejanje, če ni bilo dokazano naklepno.

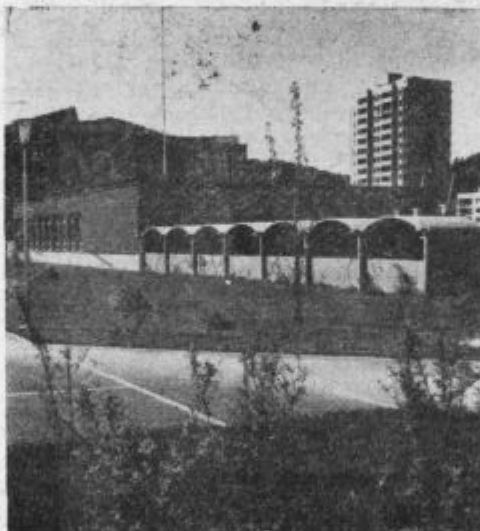
Tudi pri športnem udejstvovanju je jamstvo zavarovalnice razširjeno brez doplačila višje premije na razne panoge športa.

Le za treninge in tekme registriranih športnih organizacij za nogomet, hokej na ledu, jiu-jitsu, judu in boksu je treba plačati posebno doplačilo. Zavarovanci uživajo polno jamstvo tudi kot potniki v javnem letalskem prometu ter pri potresu.

Dejstvo je, da je kolektivno zavarovanje danes nujna potreba, kajti nevarnosti poškodb naraščajo pri nas v hitrem tempu radi povečanja prometa, napredka tehnike itd.

Naš delovni človek mora biti vsaj finančno zaščiten, kajti v naši družbeni stvarnosti ne moremo biti ravnodušni za usodo človeka, ki se je ponesrečil, ker ravno v tem primeru rabi nujno finančno pomoč.

Splošna zavarovalnica Celje

kot uprava rudnika uvidela, da je nujno potrebno to zavarovanje uskladiti s sedanjo situacijo.

Na sestankih članov kolektiva posameznih obratov, na katerih so imeli kratke referate zastopniki Splošne zavarovalnice Celje, je bilo sklenjeno, da bodo vsi člani delovnega kolektiva Rudnika lignita Velenje plačevali mesečno nezgodno premijo

VELESLALOM

Dne 7. februarja se je na pobočju za velenjskim gradom vršilo tekmovanje v veleslalomu za prvenstvo mesta Velenje. Snežne razmere so bile zelo neugodne, kajti sneg je bil trd kot led. Smučarski klub Velenje, ki je to tekmovanje priredil je imel nemalo skrbi, kako pripraviti primerno tekmovalno progo, da ne bi bila ta zaradi poldenelega snega mladim tekmovalcem nevarna.

Celotna organizacija je zelo dobro uspela. Točno ob napovedanem času je štarter na vrhu proge spustil na progo predvozača. Za njim so prevozili progo v dveh tekih tekmovalci, katerih po številu je bilo trideset.

Zlasti številno so bili zastopani pionirji; konkurenca med njimi je bila dokaj ostra. Končno so si razdelili prva tri mesta po naslednjem vrstnem redu:

1. Čuk Matej — skupni čas obeh voženj 28,6 sekund;
2. Pistotnik Zoran — skupni čas 32,5 sekund;
3. Zohar Milan — skupni čas 33,8 sekund.

Med mladinci je bil prvi Božič Zlatko s skupnim časom 36,5 sekunde. Pri pionirkah je zmagala Valenčak Zora, katero velja zaradi njene požrtvovalnosti na tekmovalni progi še prav posebno pohvaliti.

-er

IZ RIBIŠKE DRUŽINE

Redni letni občni zbor RD »Paka« Soštanj se je vršil 10. 1. 1965 ob navzčnosti 59 članov in zastopnikov ZRD Celje, predsednika tov. Sagadina, tajnika, tov. profesorja Loibnerja in gospodarja tov. Likovnika.

Na občnem zboru so bila podana pismena poročila iz katerih je razbrati, da je bilo delo družine v preteklem letu uspešno.

Družina je v preteklem letu priredila tri družinska tekmovanja v lovu rib s plovcem, eno tekmovanje v športnih disciplinah, udeležila se je družinskih in meddružinskih tekmovanj ter tekmovanja na Bledu. Meddružinsko tekmovanje v lovu rib s plovcem in v športnih disciplinah za mesec september je morala družina odpovedati, ker niso pravočasno prispele prijave družin. Upamo, da bo letos v tem pogledu odziv družin za meddružinsko tekmovanje boljši in da bomo na podlagi pravočasnih prijav lahko izvršili priprave za to tekmovanje.

Pri družinskem tekmovanju v lovu rib s plovcem je bil v treh tekmovanjih najuspešnejši tov. Grabner Jože, ki je tako osvojil za leto 1964 prvenstvo.

Ulov rib je bil zadovoljiv, saj je bilo povprečje ulovljenih rib 16 kg na člana. Skupaj je bilo ulovljenih 2.558 komadov v teži 1.166 kg.

Družina je v salmonidne vode v preteklem letu vložila 70.000 kom. krmiljenega zaroda potočne postrvi proizvajalca ZRD Celje v ribogojnici Podvolovljek, dalje je vložila 2.600 komadov mladice potočne postrvi, 3.000 komadov mladice kalifornijske postrvi in 1.080 komadov kalifornijske postrvi mladine od 12 do 22 cm, ki jih je družina vzgojila v svojem gojitvenem potoku Toplice.

Z elektro-odlovom rib v Paki zaradi predstavitev vode regulirano strugo je bilo odlovljeno 573 komadov rib v skupni teži 80,5 kg katere so vložene v regulirano Pako. Od tega ulova pa je bilo prodano za družbeno prehrano 51 kg rib belic po 350 din za kg.

Ribiške izpite so položili vsi člani, tako da imajo sedaj ribiški izpiti vsi stari člani. Nimajo jih samo tisti, ki so pristopili šele sedaj. Ti se bodo za polaganje izpita pripravili. V ta namen bodo organizirana potrebna predavanja tako za nove kakor za stare člane.

Mladinska sekcija pod vodstvom tovariša Bizjak Ivana je v tem letu zabeležila velik napredek. Mladinci so tekmovali tako v lovu rib kakor v športnih disciplinah na družinskem in meddružinskem tekmovanju v Mozirju. Dosegli so vidne uspehe.

Mladinci so imeli dvakrat tedensko obvezni trening v športnih disciplinah in v lovu rib. Nabavljen jim je tudi ustrezen ribiški in tekmovalni pribor.

Družina pa ima še vedno težave zaradi nihanja vode zaradi odpiranja zapornic jezu elektrarne Soštanj, ker se voda tako zablati, da ribe uginjajo. Škoda, ki je nastala zaradi tega pred dvemletni sta poravnali Splošna zavarovalnica Celje in Elektrarna Soštanj v smilu poravnane na okrožnem sodišču. V tem letu je bila povzročena škoda na salmonidih v gojitvenem potoku, kamor je pritekla apnena voda, od katere so poginile plemenske ribe. Povzročeno škodo je sporazumno poravnala bolnica Topolšica.

Na občnem zboru je bil sprejet nasled-

nji plan dela za leto 1965:

1. Sestaviti je treba koledar družinskih tekmovanj v lovu rib s plovcem in v šesteroboju. Tekmovanja naj bi bila v aprilu, juliju, septembru ali oktobru. Na teh tekmovanjih naj bi sodelovali vsi člani RD.

2. Organizirati je treba meddružinsko tekmovanje v lovu rib s plovcem in šesteroboju za prehodni pokal. To tekmovanje v letu 1964 ni bilo izvedeno.

3. Organizirati je treba družinsko prireditve in skupinski izlet za lov rib v Dragi na Krki.

4. Mladinski sekciji je treba posvetiti vso skrb in ji pomagati pri izvedbi treningov in tekmovanj tako v družinskem, kot v meddružinskem merilu. Oskrbi jim je treba še potrebna orodja in rekvizite.

5. Članstvu in mladini je treba omogočiti udeležbo na meddružinskih, okrajnih in republiških tekmovanjih v lovu rib in v šesteroboju.

6. Lovni režim v salmonidnih vodah je enkrat tedensko z odlovom 4 komadov salmonidov — skupno 20 lovnih dni na leto. Lovni režim za Pako revir 14 in 15 je dvakrat tedensko z odlovom 5 komadov belic a največ 50 lovnih dni v letu 1965. Letne ribolovnice so za salmonidne vode 3.000 in 4.500 din, za cipridne vode pa 3.500 din za leto 1965. Mladincem se odstopi v gospodarjenje Paka od elektrarniškega mostu do tovarniškega železniškega mostu v Soštanju, da lahko enkrat tedensko prosto lovijo.

7. Za strokovno usposabljanje ribičev naj se v tekočem letu priredijo vsaj 3 strokovna predavanja. Poleg tega je treba pripraviti novo sprete ribiče za opravljanje ribiškega izpita.

8. V celoti je treba izvršiti plan vlaganja mladice in zaroda, ki zajema: 60.000 komadov zaroda potočne postrvi, 3.000 komadov zaroda šarenke in 4.200 komadov mladice potočne postrvi. V kolikor bo dana možnost za nabavo mladice krapov in drugih belic bomo te nabavili in vložili v Pako revir 14 in 15.

9. Povečati moramo čuvajsko službo po članih gospodarske komisije in starešinstva, poklienem čuvaju in članih LM. Kršitelje pravilnika o športnem ribolovu bo treba kaznovati po predhodnem disciplinskem postopku. Krivolovce je treba preganjati in prijavljati sodniku za prekrške. To nalogo imajo vsi člani.

Družini je zavod za ribištvo izdelal gospodarski načrt — vodni kataster, katerega bo potrebno še dopolniti.

Na občnem zboru so bile izvršene volitve novega starešinstva pa so tako izmenjani nekateri člani. Upamo lahko, da si bo novoizvoljeno starešinstvo prizadevalo v bodoče akcije vključiti vse člane, da bi s skupnimi naporimi izboljšali naše vode in pogoje za res nujno potrebno rekreacijo delovnih ljudi, ki naj se turistično in športno izživljajo ob naših vodah.

Dober prijem!

Miloš Volk

MI VARČUJEMO

V času od 1. marca do 31. maja t. l. bo Komunalna banka Velenje izvedla nagradno varčevanje za vezane vloge. Kdor bo v tem času vložil 50.000 ali več, vezano na eno leto ali dve, bo udeležen pri nagradnem žrebanju, ki bo 3. junija t. l.

Poleg lepih, praktičnih nagrad — šivalni stroj, tranzistor, gramofon, sešalec za prah, jedilni servis za 12 oseb, kuhinjska ura, električni brivski aparat, ležalna blazina — bodo te vloge obrestovane z višjo obrestno mero in to za enoletne vloge po 6% in za dvoletne vloge 7%.

Vloge se sprejemajo pri KB Velenje in njeni ekspozituri Soštanj vsak dan od 7. do 11. ure, ob sobotah od 7. do 10. ure, ob sredah popoldne pa od 13. do 15. ure.

Oglejte si izložene nagrade v naši poslovalnici v Velenju, pri trg. podj. Bazen NAMA in trg. podj. Zarja Soštanj.

Odločite se za to vrsto varčevanja, ker s tem koristite sebi in skupnosti!

Komunalna banka
Velenje

Duplisujte

V NAŠ
LIST

PREKLIC IZGUBLJENIH KARTONČKOV

Kugler Franc	matična številka	190
Jan Slavko	"	356
Mihelc Franc	"	445
Brcar Ivan	"	71

PREKLIC

SINKOVEC JANEZ — mat. št. 318 preklicujem izgubljen plačilni kartonček.
Sinkovec Janez

PRED TURISTIČNO SEZONO

Čistoča in red, kratka zunanja podoba našega mesta igra pomembno vlogo, zlasti pa v času turistične sezone. Če je lepa in okusno negovana, je za mesto okras, za tebe nemajhen ponos, za domače in tuje obiskovalce pa vselej privlačna. Radi prihajajo, tudi izdatkov jim ni žal, seveda, če se udobno in prijetno počutijo med nami.

Zato nam res ne more in ne sme biti vseeno, kako urejamo in negujemo svoj kraj, naše Velenje. Pravimo, da se naše Velenje že močno uveljavlja kot turistična točka Šaleške doline. To je res! Toda pri tem ne smemo ostati. Se in še si moramo prizadevati in skrbeti, da bo Velenje kot turistični kraj napredovalo in tako v še večji meri kot doslej vabilo med nas

domače in tuje turiste. Ta skrb in ta naloga mora biti skrb in naloga vseh občanov. Nihče ne sme stati ob strani. Se daleč ni dovolj, da vlagajo občina in delovne organizacije lepe vsote v komunalno ureditev našega Velenja. Naše turistično društvo je agilno ter išče in izvaja vedno nove in nove propagandne in komercialne prijeme. Ti naj bi turista pritegnili v naš kraj. Komunalno-obrtni center ter komunalna delovna organizacija, urejuje in neguje naše ceste in pota, naše ulice, zelenice, nasade, lepotično grmičevje in drevesa. Vse to delamo radi in čim vestneje. In uspehi in napredek? Več ali manj so, ampak še zdaleč ne takšni in tolikšni, da bi odtehtali ves trud in sredstva, ki jih vlagamo v te namene. Nekaj jo narobe! Ne motim se, če trdim to-le: znali smo mobilizirati vse, kar leže in gre, in dan za dnevom sami prostovoljno kopali, ravnali in sadili, ne znamo pa tako doseženo podobo ohraniti, na njo paziti, jo negovati in ji dajati še pestrejšje in vabljivejše oblike!

Vidiš, v nas samih tičijo vzroki, da nismo zadovoljni z zunanjim izgledom našega Velenja. Poglejmo zelenice! Preko nekaterih so prehodi že kar utrjene poti. Služijo tudi za brcanje žoge. So vozniki motornih vozil, ki menijo, da je zelenica zelo pripravna za parkirni prostor. Čuvaj zelenic je nemočen. Zasmehujejo ga, iz njegovih opozoril pa se norčujejo. Ne zaleže lepa beseda, tudi ostra ne. Kako žalosten je pogled na tiste zelenice, preko katerih je bilo treba izkopati kinete za napeljavo toplo voda, kanalizacije ali električne napeljave. Še dolgo potem, ko te naprave že služijo svojemu namenu, ostane izkopni material razmetan. Izvajalci teh del se ne pobrigajo, da bi spravili zelenico v prejšnje stanje. Očividno jim je to deveta briga, čeprav vemo, da so ponovno zunanjo ureditev zaračunali. Z nasadi ni nič boljše. Okrasitev balkonov s cveticami se vidno opušča, prav tako okoliča hiš. Hišni sveti so pre malo aktivni v tem pogledu. Se in še bi lahko našteval primere, ki kažejo, da občani pre malo pomagamo pri urejevanju mesta. Večkrat imamo do vsega tega res malomaren odnos. Zato pa peša in pada red in čistoča v našem mestu. Krivi smo. Izgovorov ni in ne more biti. Vsak naj stori svojo dolžnost. Mati in oče doma, šolnik v šoli, društva na svoj način, hišni sveti okrog hiše, vsi skupaj pa povsod tam, kjer je treba imeti razumevanje za red in čistočo. Kaj kmalu bo zunanja podoba našega mesta zopet lepa in privlačna. In s takšno podobo stopimo v letošnjo turistično sezono.

Rad opazujem in presojam naše odnose do komunalnih naprav. Ti odnosi so zrcalo, ki nam pove, kakšni smo. Če bodo v redu, bom hvalil, če pa ne, bom posamezne primere objavljal v našem »Rudarju«.

Sie!

Velenje
Vas
kliče

ŠPORTNA PERSPEKTIVA

Smučanje v Velenju predstavlja tisto športno panogo, ki ima velike možnosti razvoja, vendar se razen častne izjeme smučarskih skokov nahaja še prav na začetku svoje razvojne poti.

Na pobudo telesnozgojnega društva »Partizan«, se je v letošnji sezoni v Velenju sestavil ožji krog ljudi, ki so si zadali resno nalogo najprej postaviti na noge to zvrst športnega udejstvovanja, kasneje pa jo dvigniti na tisti nivo, ki bo odgovarjal ugledu kakšnega užiava mesta Velenje v naši družbi.

Perspektiva smučarskega kluba je dalekosežna, in zajema dve osnovni komponenti, kateri naj bi se tesno povežani dopolnjevali ter pomagali ena drugi.

Primarni smoter mora biti vzgajati najmlajši velenjski rod v športnem smislu tako, da bo ta rod klen, zdrav ter poln volje pomeriti svoje telesne in duševne sile na belih arenah.

Drugi nič manj važen cilj se nanaša na gospodarsko plat našega mesta in sicer na zimsko-športno vejo turizma. Bela opojnost šaleških smučišč naj bi v bodoče privabljala v mrzlih mesecih goste v Velenje. Mestu je treba dati turistični pečat, ki bo aktualen tudi pozimi.

Sportni strokovnjaki priznavajo lahko atletiko kot kraljico športa. Podobno lahko rečemo, da na specialno smučarskem področju predstavlja alpsko smučanje predvsem smuk tisto vrsto športa, ki je osnovna šola bodočemu smučarju skakalcu, slalomistu ali tekaču.

Prvo stopnjo, ki jo je potrebno preiti na poti h končnemu cilju je smučarski klub v tej sezoni dosegel. Navdušil je kar se da mnogo mladih ljudi za alpsko smučanje, hkrati jim je omogočil pridobiti čimveč teoretičnega kot tudi praktičnega znanja na smučarskem polju, tako da se

bodo lahko ti ljudje v prihodnji zimski sezoni usmerili v tisto smučarsko panogo, ki bo posameznika najbolj privlačevala.

V letošnji sezoni je velenjski smučarski klub upravičil pričakovanja. Vršili

so se treningi v smučarskih skokih kot tudi v alpskih disciplinah. Udeležba na teh treningih je bila razveseljiva. Zlasti so bili marljivi pionirji.

Na smučišču za gradom so bila organizirana štiri tekmovanja v smučarskih skokih ter dve tekmovanji v veleslalomu. Četudi snežne razmere prireditelju niso bile najbolj naklonjene, so ta tekmovanja predvsem po zaslugi zelo solidne organizacije dobro uspela.

Rezultat vseh teh tekmovanj je presegal prirediteljeva pričakovanja; izkazalo se je, da vlada med velenjskimi pionirji veliko zanimanje za zimski šport. Tekmovanja so odkrila tudi nekaj talentiranih pionirjev-tekmovalcev, kateri bodo z marljivim vežbanjem postali tekmovalci, ki bodo v prihodnosti lahko dostojno zastopali športnike Saleške doline.
Ing. Pavle Ažber

Dva poraza naših dvigalcev uteži

28. februarja so se naši dvigalci srečali v okviru zvezne lige s težkoatletskim klubom (TAK) iz Rijeke. Srečanje so izgubili in sicer za 238,3 kg.

Kljub porazu smo lahko z uspehom naših dvigalcev zadovoljni. Po svojem sestavu so bili namreč naši dvigalci veliko mlajši in veliko lažji. Kar pogledimo kakšen je bil sestav obeh moštev po kategorijah:

Kategorija	Tekmovalci Rijeke	Naši tekmovalci
težka	—	1
srednje težka	4	—
lahko težka	—	2
srednja	1	1
lahka	1	1
perolahka	—	1
SKUPAJ:	6	6

Očitno je, da so naši po kategorijah pripadali lažjim kategorijam (vendar zvezna liga ni zasnovana na tekmovanju po kategorijah). Kljub temu so naredili skupno 1.189,8 kg (vsi skupaj so dvignili 1590 kg; njihove osebne teže so znašale skupno 440,2 kg, kar odštejemo od narejenih kg).

S tem rezultatom smo lahko zadovoljni: Melanšek je postavil nov osebni rekord (300 kg v triatlonu), Jenko je kljub poškodbi dvignil 292 kg (njegov osebni rekord je 310). Sile je tudi postavil osebni rekord (260 kg) in prav tako Zaluberšek (252,5 kg, kar je za perolahko kategorijo že zelo dober rezultat).

Z uspehom tekmovalcev smo lahko torej zadovoljni, kljub temu, da smo srečanje izgubili.

Nismo pa zadovoljni s tem, da se tekmovanja niso udeležili trije najboljši dvigalci velenjskega Partizana. Krevselj je sicer poškodovan, toda zakaj nista nastopila Salej in Velunšek, nam ni jasno.

Podobno se je zgodilo v nedeljo, 7. marca: V Velenju je bilo srečanje (tudi v okviru zvezne lige) našega »Rudarja« in TAK »Ljubljana«. Naši so srečanje izgubili. Če bi bilo tekmovanje po kategorijah, bi verjetno zmagali. Tako pa je bila premoč le prehuda.

Skoda je, da tudi tokrat niso nastopili trije od najboljših partizanovih tekmovalcev: Krevselj, ker je poškodovan ter Salej in Velunšek, za katera spet — ne poznamo razlogov izostanka.

Pripis: Ko so naši dvigalci izgubili srečanje v Rijeke, sta o tem pisala Delo in Polet. Čudno, da takrat, ko so naši zasidli H. mesto za KUP Jugoslavije, ni bilo v teh listih prostora vsaj za drobno obvestilo...

Gibanje razhoda v letu 1964

V rudniškem merilu je bil v letu 1964 zelo močan porast neproduktivnih dni.

Analiza iz zaključnega računa za leto 1964 nam kaže naslednje podatke:

Bolni in nezgode	25.769 dnin
plačan dopust	7.631 dnin
zamudne dneve	34 dnin
neopravičeni izostanki	526 dnin
opravičeni izostanki	927 dnin
SKUPAJ:	32.887 dnin

Ako bi vzeli npr. razliko povečanja bolnih v letu 1964 na odnos 1963, leta ter število dnin, ki so bile izgubljene z jamskim učinkom in preračunamo v dinarje bi znašala ta vsota okrog 160.000.000 dinarjev. Z vključitvijo plavil pa nadaljnjih 40.000.000 dinarjev. Ob tako velikih vsotah se je treba resno zamisliti. Res je, da so bili v določenem obdobju slabši pogoji, posebno na talninskih predelih etaž, vendar v celoti vzeto se situacija v obdobju 63/64 ni toliko poslabšala, da bi bilo opravičljivo takšno povečanje števila bolnih. Tem stvarim bo treba posvetiti večjo pozornost, posebno od strani zdravstvene službe, katera bi morala ta negativna odstopanja posebej proučiti in dajati strokovna mnenja in napotke potom katerih bi se skušalo odpravljati vzroke, ki pogujejo zviševanje bolnin.

Neštetokrat je bilo predlagano naj se ustanovi obratna ambulanta, ter s tem ustvari ožji kontakt med zdravnikom in okoljem v katerem delavec dela. Možni bi bili tudi boljši pregledi, ker bi bilo več časa za posvetitev posameznemu bolniku, kakor sedaj.

Redni pregledi — letni — tudi niso prinesli zaželenih rezultatov, čeprav bi se za tiste stroške verjetno lahko plačal en zdravnik. Obdelava večletnih pregledov bi bil drugi smerokaz za odpravo raznih vzrokov, ki povečujejo bolezn.

Nekatera podjetja dajejo nagrade tistim delavcem, ki ne bolujejo, verjetno je to z globljo študijo tudi ekonomsko utemeljeno. Tudi to varianto bi bilo treba pri nas proučiti.

V glavnem je pa naloga vseh organov in organizacij, kakor tudi vsakega posameznika na vseh delovnih mestih, da z upoštevanjem vseh HTV predpisov in vsakodnevnim opozarjanjem ter vzgajanjem posameznikov stremimo za zmanjšanjem bolezenskih izostankov. Na vsakem koraku je treba tiste ljudi, ki status bolnika izkoriščajo preganjati, polno pomoč pa nuditi tistim, ki so res bolni.

K.R.

NAGRAJENE TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

Da bi bili člani kolektiva našega rudnika bolj zainteresirani na področju tehničnih izboljšav, je CDS imenoval komisijo za tehnične izboljšave. Njena naloga je, da preverja predloge o tehničnih izboljšavah in odobrava nagrade.

Od imenovanja te komisije pa do danes je bilo nanjo naslovljenih že precej predlogov tehničnih izboljšav. Mnogi od teh so že prejeli lepe denarne nagrade.

Prav gotovo je še mnogo tovarišev, ki imajo na umu zelo koristite predloge za tehnične izboljšave, pa morda nimajo dovolj poguma da bi prišli z njimi na dan. Verjemite, vsak predlog, pa naj bo na videz še tako malenkosten, je dobrodošel in ga je treba kar najskrbneje obravnavati. Smisel in cilj tehničnih izboljšav je: znižanje proizvodnih stroškov ali povečanje varnosti pri delu. Vsakdo, ki želi predlagati tehnično izboljšavo, je dovolj, če jo dobro opiše. Če pa že kdo ni prevelik ljubitelj pisanja, pa velja, da njegovo zamisel opiše kdo drugi. S tem je dana možnost vsakemu, da predlaga tehnične izboljšave.

Prav te dni so se obravnavale tehnične izboljšave, ki jih je predložil tov. Očepek Roman, zaposlen v črpališču pod jaskom Preloge. Njemu je obratni delavski svet klasirnice na zadnjem zasedanju odobril nagrado v znesku 90.000 din. Izboljšava, ki jo je predložil pa se nanaša prav na njegovo delovno mesto, to je črpališče. V tem črpališču se zbira voda iz cele jame in jo priteče od 2 do 3 tisoč kubičnih metrov na dan. Zaradi tega so tu montirane 4 močne črpalke. Črpalke so po dve skupaj priključene na en cevovod. Slučaj je bil, da se dve črpalci na enem od cevovodov niso ujemale med seboj in sicer tako, če so obratovale obe naenkrat, je ena dušila drugo. V primeru vdora večje količine vode, ko bi morale vse črpalke obratovati s polno zmogljivostjo, bi bila ena od črpalok nekoristna. Ocepкова izboljšava je v tem, da je črpalci zmanjšal sesalno moč in ji povečal pritisk. Tako je pri črpalci odpravil tovarniško napako. Izboljšava je bila izvršena z zelo majhnimi stroški, predstavlja pa predvsem povečano varnost v

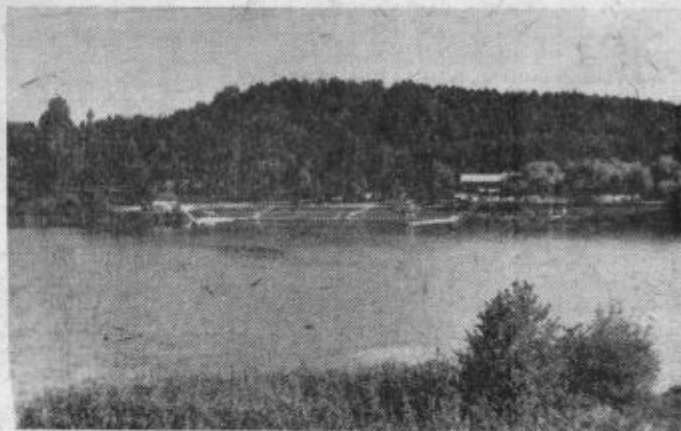
primeru vdora večje količine vode v jamo.

Druga njegova izboljšava je v tem, da je predlagal napraviti v bazen, kjer se zbira vsa jamska voda, mešalno napravo. Na dnu bazena se namreč nabira velika količina usedlin — blata, le-ta pa predstavlja veliko nevarnost, da zamaši sesalne koše. V takem primeru grozi nevarnost, da voda zalije celo črpališče. Dosedaj se je moralo blate odstranjevati ročno, med-

tem ko mešalna naprava omogoča, da se blato izčrpa istočasno z vodo. Naprava je bila izdelana z majhnimi stroški in odlično služi svojemu namenu.

Upamo, da smo s temi vrsticami le opogumili mnogo tovarišev, ki bodo pričeli razmišljati o tehničnih izboljšavah in jih tudi predlagali. S tem bomo omogočili nam vsem lažje delo in preprečili marsikatero nesrečo.

F. P.

Prodajam

Ugodno prodajam motorno kolo NSU »Prima« -82 z raflet električni boiler 121 cm³ rancijo, pralni stroj »Maris Rondo« prav tako z garancijo in sobno lončeno peč vse v prav dobrem stanju.

Koroška c. 34, Šoštanj
Zvone Cebul

Poceni prodajam kompletno spalnico s posteljnimi vložki, dve postelji z mrežo in vložki z nočnima omaricama, ter okroglo mizico in dva stola, kavč, divan, preprogo 5 x 2 m, 2 sobno karniso in eno kuhinjsko, kuhinjska miza in dva stola, stol za rože, kühnlík na dve plošči, pekač, ter motorno kolo. — Ogleđ možen vsak dan razen srede od 15. ure dalje.

Per, Jenkova 9, Velenje

»Rudar«, glasilo delovnega kolektiva RLV — Urejuje uredniški odbor: Stefan ing. Zagoričnik, Rudi Kotnik, Ljubo Naraks, Ivan Fece, Jože Tekavec — Glavni urednik: Jože Tekavec — Izhaja dvakrat mesečno Tiska CP »Celjski tisk« Celje — Cena 20 din.

RUDARSKI ŠOLSKE CENTER VELENJE

v pišu je

v šolskem letu 1965/66 v prve razrede šol naslednje število učencev:

1. Triletna rudarska poklicna šola	250 učencev
2. Triletna šola za rudarje strojnike	60 učencev
3. Petletna rudarska tehnična šola	25 učencev
4. Kovinarska poklicna šola	30 učencev
5. Električarska poklicna šola	30 učencev
6. Enoletna šola za priučene rudarje	25 učencev

Pogoji za vpis:

Pod 1.

Fizično in duševno zdrav; starost 15 do 16 let; uspešno dokončan vsaj 5. razred osnovne šole.

Pod 2.

Fizično in duševno zdrav; starost 15 do 16 let; uspešno dovršena osnovna šola.

Pod 3.

Fizično in duševno zdrav; uspešno dovršena osnovna šola; sprejemni izpit in matematike in slovenskega jezika.

Pod 4. in 5.

Fizično in duševno zdrav; uspešno dokončana osnovna šola.

Pod 6.

Fizično in duševno zdrav; pismen, star 17 let.

Ugodnosti v času šolanja:

Pod 1. in 2. brezplačna oskrba (stanovanje, hrana, šolske potrebščine) in pridnostne nagrade.

Pod 3. učenci dobijo štipendije in brezplačno šolske potrebščine, lahko stanujejo v internatu.

Pod 4. in 5. učenci dobijo redne in pridnostne nagrade, brezplačno šolske potrebščine.

Pod 6. brezplačna oskrba (stanovanje, hrana, šolske potrebščine) (ter pridnostne nagrade).

Vse šole začno s predvpišom takoj, medtem ko je glavni vpis od 15. junija do 15. septembra. Učenci iz predvpiša imajo prednost pri glavnem vpisu.

Prošnjo kolkovano s 50 din lahko pošljete na tajništvo Rudarskega šolskega centra Velenje.

Sprejemni izpiti za petletno rudarsko tehnično šolo bodo od 25. do 26. junija 1965.

Srečno!

Skupščina občine Velenje je po sklepu zbora volivcev in 12. členom temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SFRJ št. 32-452/64) in 13. in 130. členu zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SRS 37-209/64) ter v zvezi 9. člena temeljnega zakona o davku na dobitke od iger na srečo (Uradni list SFRJ št. 52-729/64) v zvezi z 110. in 148. členom statuta občine Velenje (Uradni vestnik okraja Celje št. 34/64) na seji občinskega zbora in na seji zbora delovnih skupnosti dne 24. II. 1965 sprejela

ODLOK

o stopnjah občinskih prispevkov in davkov za območje občine Velenje.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Na območju občine Velenje se glede dohodkov, na katere se plačujejo prispevki in davki občanov uporabljajo stopnje prispevkov in davkov, ki so predpisane z zveznimi in republiškim predpisi in s tem odlokom.

II. PRISPEVEK IZ OSEBNEGA DOHODKA IZ DELOVNEGA RAZMERJA

2. člen

Prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja se plača po stopnji 6,8 %.

III. PRISPEVEK IZ OSEBNEGA DOHODKA OD KMETIJSKE DEJAVNOSTI

3. člen

Prispevek iz dohodka od kmetijske dejavnosti se obračunava in plačuje po proporcionalni stopnji na osnovo prispevka.

Stopnje prispevka so naslednje po proizvodnih okoliših	
a) v prvem proizvodnem okolišu	40 %
b) v drugem proizvodnem okolišu	25 %
c) v tretjem proizvodnem okolišu	10 %
č) v četrtem proizvodnem okolišu	—

4. člen

Stopnja prispevka iz osebnega dohodka od gozdov so proporcionalne in znašajo:

a) za iglavce	25 %
b) za listavce	25 %

IV. PRISPEVEK IZ OSEBNEGA DOHODKA OD SAMOSTOJNEGA OPRAVLJANJA OBRTHIH IN DRUGIH GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI

5. člen

Prispevek iz osebnega dohodka obrtne dejavnosti po dejanskem dohodku se odmerja po stopnji 15 %.

6. člen

Prispevek iz osebnega dohodka od samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti po letnih pavšalnih osnovah se plača in odmerja po naslednjih stopnjah:

a) od storitvene obrtne dejavnosti	8 %
b) od proizvodne obrtne dejavnosti	12 %
c) od storitvene obrtne dejavnosti (gostišča)	10 %

7. člen

Letni pavšalni zneski prispevka od obrtnih dejavnosti za osebe, ki se pretežno bavijo s kmetijstvom in za osebe, ki so socialno zavarovane (delavci in uslužbenci) kadar opravljajo obrtno ali drugo gospodarsko dejavnost za občane kot postranski poklic skladno z zakonom o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov in za osebe, ki opravljajo razne usluge s pretežno uporabo lastne telesne delovne sile in sicer:

	din
— avtomehaniki	20.000
— kovači	8.000
— kleparji	20.000
— vodovodni inštalaterji	20.000
— ključavničarji	15.000
— finomehaniki	20.000
— elektroinštalaterji	20.000
— urarji	8.000

— elektromehaniki za gospodinjske stroje	10.000
— radiotehniki	15.000
— mizarji	15.000
— sodarji	12.000
— kolarji	8.000
— tapetniki	12.000
— krojači	10.000
— šivilje	8.000
— čevljarji	4.000
— sedlarji	8.000
— soboslikarji	20.000
— pečarji	15.000
— zidarji	20.000
— tesarji	15.000
— brusači potujoči	3.000
— žagarji drv	8.000
— krpalci perila	5.000
— popravljalci kuhinjske posode	5.000
— osebe, ki pečejo kostanj	5.000
— čistilci obutve	5.000

Za opravljanje obrtnih storitev, ki niso izrecno našete v tem členu se plača prispevek v pavšalnem letnem znesku ustrezno naj-sorodnejši stroki, ki je našeta v tem členu.

8. člen

Najvišja ekonomska amortizacijska stopnja od obrtnih dejavnosti, ki plačujejo prispevek po dejanskem dohodku znaša:

— na orodje	8 %
— na stroje	5 %
— na zgradbe	1 %

9. člen

Prispevek v odstotku in po odbitku se plača od vsakega posameznega bruto dohodka in ob vsakem izplačilu in sicer:

	%
1. od dohodkov od prodaje srečk in vplačil pri športni napovedi in lotu, ki jih organizira Jugoslovanska loterija	15
2. od dohodkov zavarovalnim poverjenikom	15
3. od provizij zastopnikov ustanove za varstvo malih avtorskih pravic	15
4. od dohodkov, ki jih imajo posamezniki od prepisovanja not za zvezo skladateljev Jugoslavije	15
5. od dohodkov daktilografov, stenografov in podobno za usluge izvršene za državne organe delovne in druge organizacije	15
6. od provizij poslovnih agentov in povernikov ter uličnih prodajalcev od prodaje časopisov, knjig, revij ipd. ter od zbiranja oglasov in naročil za take publikacije	15
7. od dohodkov transportnih delavcev in od dohodkov drugih oseb, ki nekladajo, razkladajo in prenašajo o pretežni uporabi lastne moči za gospodarske, družbene in druge delovne organizacije in državne organe, če ne plačujejo prispevka v pavšalnem znesku	15
8. od dohodkov od prevoznitva kot postranske kmetijske dejavnosti z delovno živino	20
9. od dohodkov ostalih uslug in otovorjenja lesa in drugega materiala z delovno živino (vlaka lesa v gozdu)	15
10. od dohodkov delavcev, ki delajo doma za državne organe, delovne in druge organizacije	15
11. od dohodkov, ki jih ustvarjajo občani z občasnim in začasnim opravljanjem različnih uslug državnim organom, delovnim in drugim organizacijam za delo do treh dni	20
12. od dohodkov potujočih zabavališč in prirediteljev	15

Prireditelji potujočih zabavališč in prirediteljev morajo pred začetkom dela oz. prireditve prijaviti zabavališče oz. prireditve za dohodke pristojnemu organu občine, v kateri želijo imeti zabavališče ali prireditve.

V. PRISPEVEK IZ OSEBNEGA DOHODKA OD SAMOSTOJNEGA OPRAVLJANJA INTELEKTUALNIH STORITEV

10. člen

Prispevek iz osebnega dohodka od samostojnega upravljanja intelektualnih storitev se plača po stopnji 15 %.

11. člen

Prispevek od intelektualnih storitev v letnem pavšalnem znesku plačajo:

	din
— učitelji tujih jezikov in glasbe, ter drugih predmetov	10.000
— zapriseženi sodni tolmači za tuje jezike	12.000
— duhovniki od verskih obredov	20.000

Duhovniki člani Ciril-Metodijskega društva so oproščeni tega prispevka.

VI. PRISPEVEK IZ OSEBNEGA DOHODKA OD AVTORSKIH PRAVIC, PATENTOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

12. člen

Prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav se plača po stopnji 15 %.

VII. DAVEK NA DOHODKE OD STAVB

13. člen

Davek na dohodke od stavb se plača po stopnji 50 %.

VIII. DAVEK NA DOHODKE OD PREMOŽENJA IN PREMOŽENJSKIH PRAVIC

Davek na dohodke od premoženja in premoženjskih pravic se plača po naslednjih progresivnih stopnjah:

Na osnovo davka	
do 100.000	20 %
do 250.000	30 %
do 400.000	40 %
do 600.000	45 %
do 800.000	50 %
do 1.000.000	60 %
nad milijon	70 %

IX. DAVEK NA KMETIJSKE PROIZVAJALNE PRIPRAVE IN NA SAMORODNO TRTO

15. člen

Davek na kmetijske proizvodne pripravke in na samorodno trto se plača v naslednjih letnih zneskih:

— na žage s kapaciteto do 0,5 m ³	8.000 din
— na žage s kapaciteto od 0,5 m ³ do 1 m ³	15.000 din
— na samorodno trto od sadike	5 din

X. DAVEK NA DOBITKE OD IGER NA SREČO

16. člen

Davek na dobitke od iger na srečo se plača na dobitke nad 5.000 din po stopnji 10 %.

XI. DAVEK NA DOHODKE DOSEŽEN Z UPORABO DOPOLNILNEGA DELA DRUGIH OSEB

17. člen

Davek na dohodek dosežen z uporabo dopolnilnega dela drugih oseb se plača po stopnji 5 %.

18. člen

Letni pavšalni znesek davka za uporabo dopolnilnega dela drugih oseb se plača:

a) V proizvodni obrti	20.000 din
b) V storitveni obrti	15.000 din

XII. KONČNE DOLOČBE

19. člen

Ta odlok začne veljati 8 dan po objavi v Uradnem vestniku okraja Celje, uporablja pa se od 1. januarja 1965 dalje.

Številka:

Velenje, dne 24. II. 1965

Predsednik
skupščine občine Velenje
Ludvik Mali
dipl. rudarski inženir

P R E G L E D

sredstev, ki so razporejena v sklade in posebne račune na podlagi 2. člena odloka o proračunu občine Velenje, za leto 1965

(v 000)

Zap. št.	Glavni namen	S k l a d	Z n e s e k
1.	01	Občinski šolski sklad	495,332
2.	15	Rezervni sklad	11,620

S K U P A - J :

506,952

Še enkrat: PRIŠLI SO IN ME IZSELILI

Tovariši iz uredništva, v zvezi članka »Prišli so in me izselili« v Vašem listu št. 15 od 29. 12. 1964. leta, katerim neresničnim, netočnim pa celo izmišljenim stvarjem niti malo ne doprinese, da se javnost sreča z resnico, to po zakonu o pisanju, vas prosim, da najdete malo prostora za to mojo izjavo, za kar Vam že danes hvala. Niso točne navedbe, da sem v samski sobi stanoval okoli dve leti, ampak točno eno leto, tri mesece in 19 dni in strašno mi je žal, ker se ta brezimski pisec članka ni prepričal ampak je samovoljno napisal. Ako ta (nepoznani) nepodpisani pisec članka smatra (in celo trdi), da sem hotel biti izjema potem se ne bi zadovoljil z eno samo posebno sobo in ne bi zahteval celo najbolj skromno stanovanje. Njegova neobveščena, neobjektivna in nepoznavanje situacije je namerna ali pelje zelo prozornim in naivnim cilju, kar navadno delajo, a ne uspe majhni in brez značajni brezimski pisci člankov. Prepričan sem, da »on« nikoli ni prišel v stavbo, a kaj da bi se le pogovarjal z odgovornim uslužbencem ali z čistilkami, saj kaj takšnega ne bi napisal če bi se prepričal o nasprotnem in to je, da zmanjša njih ne imel nobenih proble-

mov niti besed, a čistilke najmanj dela, ker je soba katero sem koristil bila vedno za vzgled tako v hišnem redu kot v čistoči.

Drugo v tem delu stavbe nisem imel direktnih stikov z rudarji, pa zaradi tega nisem jim mogel biti v napoto. Da te navedbe v članku niso točne ampak napačne se vidi iz tega, ker v tem delu nadstropja stanujejo samo trije (ena družina in eden uslužbenec) v dveh posebnih sobah pa oni kateri niso zaposleni v jami. Ako »on« smatra veliki uslugi neplačanju najemnine potem »on« smešno izpade, ker ne ve, da najemnina dnevno znaša za sobo 66 din in to je NK prevzel nase, da krije te stroške. A najbolj predrzna izmišlitev se seveda, da sem prejel malice brezplačno in delal le 9 ur tedensko kar je priloga moji trditvi, da je to absolutno nepoznanje situacije. Jaz se sprašujem, kje je delo z mladino v ponedeljek, sredo in soboto dopoldne in popoldne, pa z prvim timom v torek, četrtek in petek popoldne (pa večkrat individualno delo v prostih dneh dopoldne) a posebno še nedelja. Mislim, da tu ni potreben komentar ako se »nekdo« prestavi od 35 včasih še več ur tedensko celo na 9 ur.

Še enkrat poudarjam, da je »on« namerno hotel vse to in ali je potem vse v redu pri tistemu, kateri napravi takšno

»slučajno« napako. Morda je celo dokaz, da je navedel »resnico« v svojem članku in to, da je našel dovolj hrabrosti, dovolj poguma, da se podpiše. Za konec naprošam uredniški odbor in bralce »Rudarja«, da mi oprostite na (eventuelnim) nepopolnem slovenskem sestavku.

LJUBOMIR MILOŠEVIČ,
VIŠJI POKLICNI
NOGOMETNI TRENER

PRIPOMBA UREDNIŠTVA

Kar je bilo v zvezi z gospodom Miloševićem, višjim poklicnim nogometnim trenerjem (brez zaposlitve) do sedaj napisano v našem listu, je med našimi bralci javna tajnost. Zato uredništvo s tem sestavkom zaključuje ta veljavni problem.

Le resnici na ljubo naj za uspešen zaključek dodamo še to: Delovni ljudje našega Velenja, so zato kar danes uživamo, dali preveč žuljev in znoja, da bi dopustili komu razdirati to, kar je do sedaj ustvarjenega. Brez dela se v Velenju na račun družbe ne more živeti.

Se nadaljuje

Analiza vprašanj kulturne vzgoje in izobraževanja mladine v velenjski občini

Skoda, da nismo dobili podatkov o zaposleni mladini vsaj v večjih delovnih organizacijah. Gotovo je namreč, da je delavske mladine v občini največ, toda

točnega števila nismo ugotovili. Nekoliko si lahko pomagamo s socialno strukturo mladine v mladinskih aktivih (aktivne vzamemo kot vzorce).

Aktivni:	Št. čl.	M	Z	% delavc	% kmetov	% ostalih
Gaberke	36	17	19	41,7	16,6	41,7
Smartno ob Paki	90	46	44	46,6	6,6	46,8
Topolšica	74	28	46	79,6	12,1	8,3
Pesje	48	29	19	66,6	2,1	31,3
Škale	97	59	38	56,7	—	43,3
Paka	23	12	11	47,8	39,1	13,1
Podkraj—Kavče	21	10	11	38,0	9,5	52,5
Plešivec	15	8	7	13,4	86,6	—
Salek	28	18	10	39,2	14,2	56,5
Družmirje	42	15	27	35,7	19,0	65,3
Kom. obrt. center	38	12	26	76,3	—	23,7
Galanterija	23	1	22	95,6	—	4,4
Toper	24	1	23	100,0	—	—
TUŠ	142	52	90	73,2	—	26,8
TES	33	31	2	39,4	—	60,6
LIK	42	39	3	90,1	—	9,9
TGO Gorenje	218	56	162	93,1	—	6,9
RL Velenje	542	511	21	100,0	—	6,4
Chrom-metal	18	6	12	—	—	—
RSC	625	615	10	73,6	—	100,0
Vegrad	159	152	7	—	—	26,4
II. osn. šola Velenje	61	29	32	—	—	100,0
I. osn. šola Velenje	59	17	42	—	—	100,0
I. osn. šola Šoštanj	61	30	31	—	—	100,0
II. osn. šola Šoštanj	58	30	28	—	—	100,0
Osn. šola Smartno	22	11	11	—	—	100,0

Te podatke lahko delno posplošimo na mladino v občini nasploh. Če je v vaških aktivih skoraj polovico (46,5%) delavske mladine, kmetčke pa samo ena petina (20,5%) in če dodamo, da je v tovarniških aktivih nad dve tretjini (skoraj 76%) delavske mladine, potem lahko zaključimo, da v občini prevladuje delavska mladina.

Iz tabele pa vidimo še nekaj: Mladinski aktivni so v vseh večjih krajih, v skoraj vseh večjih podjetjih in vseh večjih osemletkah. V Ravnah, ki so po številu mladine na petem mestu (tako) za Velenjem, Šoštanjem, Topolšico in Pesjem) pa mladinskega aktivna ni. Toda gotovo so tudi tam možnosti, da bi se aktiv lahko ustanovili.

Kar zadeva članstvo vidimo, da so ponekod velike številčne raz-

like med moškimi in ženskimi. To je pogojeno s panogo gospodarstva, ki je v kraju ali v kateri aktiv deluje. Tako vidimo, da je posebno veliko mladincev v Vegradu v Velenju, kjer je samo 4,6% mladink, v aktivu RL Velenje je samo 4,1% mladink, v Rudarskem šolskem centru pa komaj 1,6% mladink. Medtem pa je v aktivu Tovarne gospodinjske opreme Gorenje samo 34,5% mladincev, v Galanteriji samo 4,4% in v Topru komaj 4,3% mladincev. Se najbolj idealno razmerje je v šolah, kjer je to tudi največkrat mogoče doseči.

Sorazmerno veliko število mladine je včlanjeno v društvi. V tabeli, ki jo navajamo, še niso upoštevani člani mladinske sekcije ribiškega društva, ki so jo šele letos ustanovili.

	Vseh čl.	Mladina 15—25 let
Telesno vzgojna društva	1265	703 (mlad. sek.)
Prosvetna društva	959	464
Počitniška zveza	406	400
Planinsko društvo Velenje	727	289
Planinsko društvo Šoštanj	735	387
Zveza tabornikov	264	94 (mlad. sek.)
Gasilska zveza	767	123 (mlad. sek.)
Ribiška družina	67	2
skupaj:	5190	2462

Po teh podatkih je skoraj vsak četrti občan včlanjen v eno izmed društev, vsak drugi član pa je mlajši od 25 let. Mladina torej tvori polovico vsega članstva. To razmerje pa moramo delno korigirati z dejstvom, da je v mnogih

primerih ena oseba včlanjena v več društev hkrati.

Po takem, sicer precej grobem pregledu, bomo mnogo lažje našli problem kulturne vzgoje in izobraževanja mladine.

Možnosti za izobraževanje in kulturno vzgojo

K problemom izobraževanja in kulturne vzgoje bomo pristopili na ta način, da bomo najprej prikazali kakšne možnosti ima mladina, potem pa koliko se tega poslužuje, kakšni so uspehi in kakšne pomanjkljivosti.

Mladina v občini, posebno v Velenju, ima razmeroma širok repertoar kulturnih dobrin. Tu mislimo predvsem na sredstva in prostore, ki so osnova kulturnega delovanja. Seveda ne smemo kot kulturno vzgojo vzeti samo delovanja v kulturnem domu. Kulturno vzgajati moramo na vsakem koraku, v šoli, doma in na cesti, ob stroju in na igrišču. V občini je sedem prosvetnih in kulturnih domov, dvanajst gasilskih domov, trije domovi za telesno vzgojo, dva doma ljudske tehnike in osem zunanjih športnih objektov. Po številu je objektov pravzaprav dovolj, ne odgovarja pa povsod njihova kvaliteta, struktura in ponekod lokacija.

Največ dobrin je v Velenju: mladinski klub (igrišča za nogomet, rokomet, košarko, odbojko, tenis, balinanje, rusko kegljišče, biljard, šah, glasbena skrinja, televizor, mize za namizni tenis, mizarske delavnice);

delavski klub (televizor, v avli stalna razstava slik);

igrišča ob jezeru (za nogomet, rokomet, košarko, odbojko, plavalni bazen, prostori za dviganje uteži);

v domu rudarske šole je komplet instrumentov za godbo. Polem pa so tu še rudarski dom, kulturni dom, dom počitniške zveze in prostori v šolah.

V Šoštanju je sedaj nov plavalni bazen, stadion, košarkarsko igrišče in klub v vili Siroko. Trenutno je največje povpraševanje po novi telovadnici v Šoštanju. Stara ni več uporabna in tako nimajo mladinci nobenega prostora za pouk telesne vzgoje. Sredstva za popravilo telovadnice so menda že zbrana, s popravilom pa še niso začeli.

Ze v skici smo približno nakazali, kako so posamezne šole prostorsko razporejene. Toda k skici moramo dodati še nekaj podatkov.

V občini je pet osnovnih šol: Velenje I. in II., Šoštanj I. in II. in Smartno ob Paki s podružnicami (Skorno, Bele vode, Zavodnje, Topolšica, Ravne, Plešivec, Pesje, Paka, Laze in Skalske Cirkovce), od katerih je največ nižeorganiziranih in nepopolnih šol. Zato se otroci iz več krajev navadno po četrtem razredu vozijo v šolo v Velenje, Šoštanj ali Smartno ob Paki.

Šola druge stopnje je le Rudarski šolski center v Velenju v okviru katerega deluje več šol, in sicer:

Enoletna rudarska šola za priučene rudarje,

Triletna rudarska poklicna šola, Triletna poklicna šola za rudarje strojnike,

Triletna kovinarska poklicna šola,

Triletna električarska poklicna šola,

Petletna šola za rudarske tehnike.

Srednjetehtnična rudarska šola ima letos že tri oddelke. V prvem je 19 dijakov, v drugem 14 in v tretjem 26 dijakov. V centru pa je v letošnjem letu vpisanih okoli 800 dijakov (lani jih je bilo okoli 500, 100 jih je končalo, skoraj 400 pa so vpisali novih). Toda od vseh dijakov jih je manj kot polovica iz velenjske občine, ostali pa so iz drugih občin.

Precejšnje število dijakov je vpisanih v šolah v Celju, Ljubljani, Mariboru, Rušah, Domžalah, Slovenjem Gradcu itd., toda koliko je vseh teh, nismo ugotovili. Naleteli smo le na podatke, ki se nanašajo na učence osnovnih šol, ki so v šolskem letu 1962/63 končali z obveznim šolanjem. Le-ti nam bodo delno ilustrirali, kje je mladina po obveznem šolanju.

Od 263 učencev, kolikor jih je končalo osemletko, se je v srednje šole vpisalo 83 učencev (v gimnazijo 32, v tehnične šole in ekonomske po 12, na učiteljske 9 in v vse ostale srednje šole 18 učencev), v poklicne šole 7 (v administrativno 6 in v gostinsko 1), v Rudarski šolski center 75, v uk se jih je vključilo 62, neposredno v gospodarske organizacije pa jih je šlo 36. Če podatek nekoliko posplošimo, nadaljuje šolanje v srednjih šolah nekako tretjina mladine.

Poleg rednih šol pa ima mladina možnost, da se izobražuje v raznih tovarniških centrih. V RL Velenje so letos organizirali dva strokovna tečaja za kopače in za pomočnike kopačev, kjer je bilo okoli 135 mladincev, in tečaj za družbeno-politično in ekonomsko izobraževanje, ki ga je obiskalo okoli 150 mladincev.

Na tečajih delavske univerze pa je bilo sorazmerno zelo malo mladincev. Glede na možnosti, ki jih delavska univerza v Velenju nudi, pa bi pričakovali ravno nasprotno. Od 1960. leta je tečaje delavske univerze (marksistične krožke, šole za življenje, mladinske politične šole, seminarje za vodstva aktivov) obiskalo le okoli 400 mladincev, pa še ti niso vsi zaključili s končnimi izpiti. Tovariš Valenčak, ki dela na delavski univerzi v Velenju, nam je povedal, da imajo veliko težav predvsem z daljšimi oblikami

izobraževanja. Za te mladina ali nima volje ali pa premalo organizacijskih sposobnosti.

Poudarek na marksistični vzgoji, ki jo narekuje potreba globlje spoznavanja in obravnavanja vprašanj naše sodobne družbe naš zgodovinski položaj obrtnosti v svet in povečana možnost posredovanja različnih idej drugim revolucionarnim gibanjem v svetu, je v občini najbrž premajhen. Marksistične vzgoje, sicer bolj etično obarvane, so deležni učenci v sedmem in osmem razredu pri družbeno moralni vzgoji in drugih predmetih iz družbenih ved. Vendar pa tovariši, ki te predmete poučujejo, zelo pogrešajo priročnik, kjer bi bilo zbrano gradivo, ali bi bili vsaj navedeni viri iz katerih naj bi črpali material, kajti pri iskanju in prebiranju literature izgube mnogo časa.

Poleg tega imajo učenci pri mladinskih urah različna predavanja (o perspektivnem razvoju Saleške doline, o poklicnem usmerjanju, o notranji in zunanji politiki, o športu itd.). Starejši mladinci pa se lahko udeležijo predavanj delavske univerze in predavanj po tovarniških centrih.

Vprašanje marksistične literature v naših knjižnicah je povezano s problemom izdajanja tovrstne literature. Imamo sicer nekaj te literature, nimamo pa prirejene vsaki starostni stopnji in nivoju znanja. Vprašanje je, koliko koristijo učencem II. osnovne šole v Velenju izvirna dela Fouerbacha, Plehanova, Lenina, Marxa in še nekaterih drugih, če pa mladini ni na razpolago njej primerne literature.

Zal tudi nismo mogli ugotoviti, koliko je marksistične literature v knjižnicah in koliko jo čitalci uporabljajo, ker naše javne knjižnice niso urejene po načelih sodobne organizacije, ker dobijo premalo sredstev za to, da bi to lahko uredile.

Kako je družba zainteresirana za izobraževanje mladine in za pridobitev novih kadrov, lahko delno vidimo iz seznama štipendij, ki jih nudijo študentom in dijakom razne delovne organizacije.

Stipenditorji:	Stipendisti:
Rudnik lignita Velenje	64
Občinska skupščina	25
Tovarna usnja Šoštanj	14
Vegrad Velenje	11
Elektrarna Šoštanj	10
Energokemo-kombinat	9
Zdravstveni dom Velenje	10
Bolnišnica TBC Topolšica	8
Kmetijska zadruga Šoštanj	7
Lesno industrijski kombinat Šoštanj	3
Tovarna gospodinske opreme Gorenje	2
Galanterija Šoštanj	1
Lekarna Šoštanj	1

Iz podatkov, ki smo jih vzeli iz analize ankete o štipendiranju,

katero je izdelal občinski odbor SZDL v maju 1964, vidimo, da je štipendiranje dijakov in študentov v občini premalo razvito. Posebno presenetljivo pa je, da Tovarna gospodinske opreme Gorenje in Lesno industrijski kombinat Šoštanj štipendirata samo dva oziroma tri, kar je glede na velikost podjetij in njun perspektiven razvoj odločno premalo. Ravno letos pa so število štipendij v občini precej povečali (od 165, kolikor jih je zajela analiza, na okoli 250) in tako vidimo, da se stanje nekoliko izboljšuje.

Kakšni so uspehi in pomanjkljivosti na tem področju?

Seveda na področju kulturne vzgoje veliko prispevajo šole. Osnovna naloga izobraževanja in vzgajanja se prepleta s kulturnim delovanjem mladine v šoli in izven nje skozi celo leto. V šolah se organizirali celo vrsto interesnih dejavnosti — krožkov, v katere se mladina vključuje v svojem prostem času. Zelo uspešen je dramski krožek, kjer učenci vsako leto naštudirajo kakšno igrice, ki jo potem igrajo v šoli za svoje vrstnike, ali pa tudi za javnost. Literarni krožek izdaja stencas »Literarne utrinke« in list »Lastovka«. Nekoliko manj aktivni so bili v preteklem letu folklorni, recitacijski in lutkovni krožki.

Na šolah delujejo tudi pevski zbori, ki s svojimi pesmimi tekmujejo vsako leto na občinski reviji pevskih zborov (letos je bila v Velenju). Poleg tega pa se lahko mladina glasbeno izobražuje v glasbenih šolah v Šoštanju in Velenju. Skoda, da glasbene šole zajemajo v glavnem le obveznošolsko mladino, manj delavske in skoraj nič kmečke. (V glasbeni šoli v Šoštanju je bilo od 133 vpisanih učencev v šolskem letu 1963/64 le 21 starih od 15 do 25 let.)

Vendar so glasbene šole zelo uspešne. Šoštanska je imela kar štiri interne in pet javnih nastopov, velenjska pa tri javne nastope.

Veliko zanimanje imajo učenci za likovno vzgojo. Vsako leto po šolah pripravijo razstave svojih izdelkov, ki jih izdelujejo pri predmetu likovne vzgoje. Na II. osnovni šoli v Šoštanju pa imajo na hodnikih lepo urejeno Napotnikovo galerijo slik, grafik in plastik. Višji razredi pa vsaj enkrat na leto obiščejo Narodno galerijo v Ljubljani.

Sole so tudi prve ustanove, na katere se obrnejo razni organi, kadar potrebujejo kakšen kulturni program. Programi za dan mladosti so ravno po zaslugi in solidni angažiranosti prosvetnih delavcev dobro pripravljeni. Mogoče bi kazalo posvečati več pozornosti kulturnim manifestacijam skupno s športniki.

Tako šolska mladina redno sodeluje na raznih proslavah, kulturnih večerih itd. s krajšimi igricami, recitacijami, pevskimi in telovadnimi točkami. Proslave organizirajo tudi v šolah in lepo znajo pripraviti kratke kulturne programe pri roditeljskih sestankih.

Posebno na vasi in v tovarnah naj bi na kulturnem področju veliko prispevali mladinski aktivni. Nekateri svojo nalogo vsaj v glavnem dobro opravljajo. Skupno z drugimi društvi in organizacijami pripravljajo razne proslave aktivni Tovarne usnja, Termoelektrarne in Galanterije so največkrat organizirali obiske v drugih tovarnah, ali pa so sami povabili aktivne iz drugih krajev. V letošnjem letu so imeli aktivni okoli petnajst predavanj (nekatera so se po aktivnih ponavljala) o razvoju Saleške doline, o političnem dogajanju doma in v svetu itd.

Se najbolj uspešni pa so mladinski aktivni na športnem področju. Vsako leto tekmujejo za Kajuhov pokal v atletiki, raznih igrah, šahu itd. Letos pa so imeli še turnir v namiznem tenisu in tekmovanje v streljanju.

Pri pregledovanju zapisnikov in poročil aktivov ZMS pa smo žal ugotovili, da skoraj polovica aktivov ne dela dosti ali pa nič. Poročila prihajajo na komite zelo neredno, včasih pa sploh ne. Seveda bi bilo treba te aktivne pritegniti k delu, kar je občinski komite poskusil, vendar ni uspel.

Ostala kulturna dejavnost pa se v glavnem aktivira preko Svobode, ki zajema šoloobvezno mladino in seveda tudi tisto, ki kaže smisel za katerokoli vrsto kulturne dejavnosti.

V okviru Svobode delujejo naslednje sekcije: dramska, lutkovna, plesna, tamburaši in harmonikaši. Zelo aktivna je dramska sekcija, ki je v lanskem letu pripravila kar dve igrice (Desetega brata in Romea in Julijo) in imela kar enajst predstav. Letos pa so se že začeli pripravljati za igrice Celjski grofje. Tako so pokazali, da znajo mladinci resno pristopiti k nalogam. Seveda pa so bolj aktivni, če jim je delo podano na preprost, njim dostopen način. Za to pa ima veliko zaslug tovariš Horvat, upravnik kulturnega doma v Velenju, ki večkrat sodeluje tudi kot režiser.

Svoboda v Velenju je v lanskem letu pripravila odlični program za kulturno življenje in izobraževanje mladine in odraslih. Vsak ponedeljek so v poletni sezoni vrteli na prostem pred kulturnim domom filme, ki so bili posebej v ta namen izbrani.

V torko so bili v delavskem klubu Torkovi večeri. To so bila različna predavanja in zabavni programi (predavanja o planinstvu, o ciganski liriki, nastop koroškega zabavnega okteta itd.) in ta oblika je najbrž najbolj uspešna, saj se je v klubu redno zbralo tudi do 250 ljudi.

V sredo so bili zopet filmi iz poljudno izobraževalnega področja.

Letos pa so v kulturnem domu začeli s filmskim gledališčem. Enkrat na teden vrtijo filme iz raznih področij človekovega udejstvovanja. Poleg tega gostuje gledališče iz Celja z vsemi svojimi predstavami. Abonmaji se niso obnesli niti za filmsko gledališče niti za predstave gledališča iz Celja.

Posebno rudarska mladina ima veliko zanimanja za televizijske oddaje. Prednjačijo predvsem športne oddaje, ki jih je žal premalo in filmi, zlasti domači. Vendar moramo omeniti, da so programi prepozni in da je precej komentarjev na račun včasih izredno slabih glasbenih oddaj zabavnega značaja.

Televizijskih sprejemnikov je v javnih prostorih precej (v delavskem klubu, mladinskem klubu, v kulturnem domu, v restavraciji ob jezeru, hotelu Paka, v hotelu v Šoštanju, v klubu v Šoštanju in seveda v nekaterih gostilnah), vendar pa zanimanje za skupinsko gledanje programa precej pada zaradi velikega števila televizorjev v občini (nad 1100 v letu 1963).

Splošna ocena

Po tem še vedno grobem pregledu možnosti za kulturno vzgajanje in izobraževanje mladine v občini, bomo skušali podati še objektivno oceno o uspehih in pomanjkljivostih na tem področju.

Pri odgovoru na vprašanje: Kako dvigniti izobraženost mladine, moramo mladino najprej razdeliti na dve skupini, in sicer: šolsko mladino in izvenšolsko — v glavnem delavsko.

Šolska mladina je v šoli in doma preveč zaposlena. Število ur sedenja v šoli in obveznega učenja doma čestokrat presega osemurni delavnik. Poleg tega se učenci vključujejo v razne krožke, tečaje itd. Mnogi na terenu zato pravijo, da bi potrebovali mnogo več svobode — usmerjene svobode. Za to bi morali imeti predvsem dober učni program, da bi že v šoli dali mladini tisto osnovo, na kateri bi se lahko nadalje izobraževala.

Mladina pa, ki konča z obveznim šolanjem, naenkrat izgubi svoje vodstvo, ki jo je v precejšnji meri znalo aktivirati. Porazgubi se po podjetjih in šolah v drugih krajih in brez pravega vodstva postane naenkrat nedelavna. Tovariši na šolah se nemalokrat čudijo, kako to da tisti njihovi učenci, ki so v šoli kakorkoli kazali določene kvalitete, ki so zagotavljali uveljavljanje v družbi na tem ali onem področju, niso vključeni v nobeni organizaciji, v nobenem društvu, ker pač nimajo časa zaradi vsakodnevne vožnje v Celje v šolo ali kam drugam.

V občini ni nobenega programa za načrtno vzgajanje in izobraževanje izvenšolske mladine. Vsaka dejavnost je skoraj vedno plod prizadevanja nekega posameznika, ki zna prislusniti hotelju mladine. Danes namreč ni več mogoče gojiti kulture tako kot so jo nekoč fantje na vasi. Tehničnemu napredku je nujna tudi duhovna rast človeka. Toda stimuliranje ljudi na tem področju, ki so sicer voljni delati, je minimalno ali pa ga sploh ni, zato se od tega odvrtačo še taki aktivisti.

(Nadaljevanje prihodnjic)